

Terorismus z pohledu průmyslu komerční bezpečnosti

Daniel Jurča

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniel Jurča**
Osobní číslo: **A11022**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Terorismus z pohledu průmyslu komerční
bezpečnosti**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou terorismu z pohledu průmyslu komerční bezpečnosti.
2. Uvedte terminologii, popište vývoj a rozdělení terorismu.
3. Rozeberte základní formy útoků a druhy teroristů.
4. Specifikujte pravděpodobné útoky v České republice.
5. Uvedte modelové situace pro průmysl komerční bezpečnosti a navrhňte varianty jejich řešení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **BRZYBOHATÝ, Marian.** Přednášky o terorismu. Policejní akademie ČR. Dostupné z: <http://www.ulozto.cz/x8EDiT/terorismus-rar>
2. **BRZYBOHATÝ, Marian.** Terorismus I. 1. vyd. Praha: Vydavatelství POLICIE HISTORY, 1999. ISBN 80-902670-1-7.
3. **LAPKOVÁ, Dora a Zdeněk MALÁNÍK.** Rozdělení zbraní a osobních prostředků. **LUKÁŠ, Luděk et al.** Bezpečnostní technologie, systémy a management II. Zlín: VeRBum, 2012, s. 142-155. ISBN 978-80-87500-19-4.
4. **NÁCHODSKÝ, Zdeněk.** Učebnice sebeobraný pro každého. Praha: FUTURA, a. s., 1992. ISBN 80-85523-01-09.
5. **ŽALMÁNKOVÁ, Petra.** Hodnocení intenzity útoku. Zlín, 2012. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Zdeněk Maláník.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Dora Lapková

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

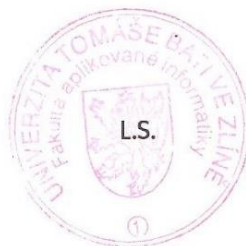
7. března 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

10. června 2014

Ve Zlíně dne 7. března 2014

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- Že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Moje bakalářská práce je zaměřena na terorismus, což je předem naplánované použití násilí, nebo hrozby násilím. Obvykle je zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části je vymezen pojem terorismus a něco z jeho historie. Jsou zde zahrnuty i příčiny terorismu. Dále se zde setkáme s teroristickými skupinami a druhy teroristů. Samozřejmě zde nechybí metody současného terorismu. Nevynechal jsem ani terorismus v České republice a složky průmyslu komerční bezpečnosti, které se s terorismem mohou setkat. V praktické části jsou vytvořeny dvě modelové situace. První situace je nahlášení výbušniny a druhá je nalezení výbušniny v obchodním domě. V práci je vypracováno řešení těchto situací a nakonec je vypracovaný dotazník, který byl vyplněn strážnými v obchodních domech.

Klíčová slova: Terorismus, teroristické skupiny, metody současného terorismu, modelová situace

ABSTRACT

My diploma thesis is on terrorism. Terrorism is defined as the threat or use of violence that is planned in advance. Typically innocent people are targeted with the aim of spreading fear to achieve political, religious or ideological aims. The diploma thesis is in two parts: firstly the theoretical and then the practical elements. Within the theoretical area the definition and history of terrorism are covered. This section also includes the causes of terrorism, terrorist groups, types of terrorists and methods of current terrorism. Covered here as well is terrorism in the Czech Republic, this includes industrial and commercial security sectors that could potentially face terrorism. The practical element of the diploma thesis contains two case studies. The first case study covers when someone has reported an explosive, then the second a case study of finding explosives within a department store. The case studies also examine how to effectively solve these situations. Finally the practical component ends with a summary of the questionnaire filled out by security workers from department stores.

Key words: Terrorism, terrorist groups, methods of current terrorism, case study

Poděkování

Tímto bych chtěl obrovsky poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Doře Lapkové za vstřícnost, ochotu a pomoc při zpracování práce. Dále bych chtěl poděkovat bezpečnostnímu manažerovi z firmy M2C panu Eduardu Valeriánovi za poskytnuté materiály, které mi pomohly při psaní práce. Dále bych chtěl poděkovat moji rodině, která mě při psaní práce podporovala.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ POJMU „ TERORISMUS “	12
2 HISTORIE TERORISMU	14
2.1 HISTORICKÁ ETAPA DO KONCE 17. STOLETÍ.....	14
2.2 NACIONALISTICKÁ ETAPA (POČÁTEK 18. STOLETÍ AŽ DO ROKU 1913).....	16
2.3 ETAPA VÁLEK (1914 AŽ 1945)	16
2.4 ETAPA STUDENÉ VÁLKY (1946 AŽ 1989).....	16
2.5 ETAPA STUDENÉHO MÍRU (OD ROKU 1990 AŽ PO SOUČASNOST)	17
3 PŘÍČINY TERORISMU	18
3.1 NÁBOŽENSKÉ	18
3.2 POLITICKÉ	19
3.2.1 Vnitřní politické příčiny	20
3.2.2 Vnější politické příčiny	20
3.3 OSTATNÍ.....	20
4 TERORISTICKÉ SKUPINY	21
4.1 STRUKTURA TERORISTICKÉ SKUPINY.....	21
4.2 ROZDĚLENÍ TERORISTICKÝCH SKUPIN	22
4.2.1 Menšinové skupiny	22
4.2.1.1 ETA (Euskadi Ta Askatasuna)	22
4.2.2 Marxistické skupiny	23
4.2.3 Anarchistické skupiny	23
4.2.4 Neonacistické skupiny	23
4.2.5 Patologické skupiny	24
4.2.6 Skupiny s náboženskou orientací	24
4.2.6.1 Hizballáh.....	24
4.2.6.2 Al-Káida.....	24
5 DRUHY TERORISTŮ	25
5.1 VĚDOMÍ TERORISTÉ.....	25
5.1.1 Teroristé	25
5.1.2 Sebevražední teroristé	25
5.2 NEVĚDOMÍ TERORISTÉ.....	26
5.2.1 Naivní teroristé.....	26
5.2.2 Částečně naivní terorista	26
5.2.3 Oklamáný terorista	26
6 METODY SOUČASNÉHO TERORISMU	27
6.1 KONVENČNÍ TERORISMUS.....	27
6.1.1 Bombové útoky	27
6.1.1.1 Útoky na osoby	28
6.1.1.2 Útoky na symbolické cíle	28
6.1.1.3 Útoky na významné cíle	28
6.1.1.4 Série útoků	28
6.1.2 Zadržování rukojmí	28

6.1.3	Únosy	29
6.1.4	Atentáty	29
6.1.5	Vydírání.....	29
6.1.6	Zastrašování	29
6.2	NEKONVENČNÍ TERORISMUS	30
6.2.1	Informační	30
6.2.2	Psychologický	30
6.3	SUPERTERORISMUS	31
6.3.1	Jaderné zbraně	31
6.3.2	Radiační zbraně	31
6.3.3	Chemický zbraně.....	31
6.3.4	Biologický zbraně	32
7	TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICE	33
7.1	HISTORIE TERORISMU V ČR	33
7.2	NEJPRÁVDĚPODOBŇŠÍ MÍSTA TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V ČR	33
8	SLOŽKY PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI	35
8.1	HLÍDACÍ SLUŽBY	35
8.2	PŘEPRAVA PENĚZ A CENIN.....	35
8.3	BODYGUARDING	36
II	PRAKTICKÁ ČÁST	37
9	MODELOVÁ SITUACE	38
9.1	ZLATÉ JABLKO	38
9.1.1	Personální obsazení ostrahy	39
9.1.1.1	Operační důstojník	39
9.1.1.2	Velitel směny	40
9.1.1.3	Strážný	40
9.2	MODELOVÁ SITUACE TELEFONICKÉHO NAHLÁŠENÍ VÝBUŠNINY	40
9.3	ŘEŠENÍ VZNIKLÉ SITUACE.....	40
9.3.1	Komunikace s volajícími.....	40
9.3.2	Hledání a ověření pravosti výbušniny	41
9.3.3	Evakuace	41
9.3.4	Plány evakuace.....	42
9.3.5	Shrnutí povinností při vzniklé situaci	44
9.4	MODELOVÁ SITUACE NALEZENÍ VÝBUŠNINY	47
9.5	ŘEŠENÍ VZNIKLÉ SITUACE.....	47
9.5.1	Ohlášení výbušniny	47
9.5.2	Zajištění koridoru	48
9.5.3	Evakuace	48
9.5.4	Shrnutí povinností při vzniklé situaci	49
10	VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ OSTRAHY OBCHODNÍHO CENTRA.....	51
10.1	VÝSTROJ PRACOVNÍKA OCHRANKY	51
10.2	VÝZBROJ PRACOVNÍKA OCHRANKY	51
10.3	OBEČNÉ POŽADAVKY NA PRACOVNÍKA:	52
11	DOTAZNÍK V OBCHODNÍCH CENTRECH	54

11.1	ANALÝZA VÝSLEDKU DOTAZNÍKU.....	54
11.2	ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	61
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
	SEZNAM OBRÁZKŮ	66

ÚVOD

Terorismus je lidem znám jako násilí nebo hrozba násilím, zaměřeným proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus je rozdělen na spoustu typů podle zaměření, cílů, nebo obsahu. Nejčastěji typů terorismu jsou mezinárodní, vnitrostátní nebo náboženský terorismus.

Název terorismus je poměrně nový. Není to však způsobeno tím, že by terorismus dříve neexistoval. Vojenské útoky na civilisty jako metoda ovlivňování politického chování států měly však různé názvy. Počátky terorismu spadají do doby starověkého Říma. Kdy za monarchistických panovníků došlo k mnoha vraždám těchto panovníků, aby se stal Řím republikou.

V dnešní době je vznik terorismu zapříčiněn náboženskými nebo politickými neshodami obyvatelstva. Násilí páchané na lidech ve jménu náboženství je nejčastější formou terorismu. Nejznámějším zástupcem této metody je islámský fundamentalismus, který je považován za nejnebezpečnější formu náboženského terorismu. Sebevražedný terorista zde není považován jako sebevrah, ale jako mučedník.

Existuje řada teroristických skupiny, které jsou spojovány s plánováním a vykonáváním teroristických útoků. Členové teroristické skupiny jsou rozděleni do tří skupina, jádro skupina, aktivní členové, pasivní a aktivní podporovatelé. Nejznámější teroristické skupiny jsou Hizballáh a Al-Káida.

Terorismus používá různé metody pro dosahování svých cílů. Jsou to konvenční metody, mezi které jsou považovány bombové útoky, zadržování rukojmí, únosy, atentáty, vydírání nebo zavražďování. Poté se jsou to nekonvenční metody, do kterých patří například kyberterorismu. Posledními metodou je superterorismus, do kterého jsou zařazeny zbraně hromadného ničení

V České republice se zatím žádný teroristický útok nevyskytl. Již bylo několik útoků, které svou typologií připomínaly terorismus, ale tyto útoky byly klasifikovány jako trestné činy.

Mezi složky průmyslu komerční bezpečnosti, které se nejpravděpodobněji mohou setkat s terorismem patří hlídací služby, přepravu peněz a cenin a bodyguarding

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU „TERORISMUS“

Pojem terorismus vznikl ze slova teror. Toto slovo bylo převzato z latinského slova *terere*, které v českém překladu znamená strašný či hrozný. Z toho vyplývá, že pojem terorismus zahrnuje ve své podstatě hlavně takové činnosti, které jsou schopny vyvolat pocity strachu, úzkosti a obav. Jednotná mezinárodní definice terorismu není dosud známá. Z jedné z mnoha definic by se dalo vycházet. Tato definice byla vytvořena roku 1980 v USA, tedy v zemi považovanou za nejčastější cíl teroristických útoků, a zní:

„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen“ [4]

Je také důležité znát pohled z opačné strany, z pohledu samotných teroristů. Pro teroristy je to akce, která musí být uskutečněna klidně, rozvážně a s co největším krveprolitím. Činy musí být provedeny bezohledně a s co největším možným dopadem na společnost. Čím jsou bezohlednost, velikost a následky útoku větší, tím je větší šance na úspěšné splnění daného cíle. Kvůli těmto aspektům je terorismus považován za nejostřejší formu psychologické války. A to ještě kvůli obrovskému zájmu informačních médií, jako jsou televizní, rádiové stanice, noviny a v dnešní době především internet, jsou tyto účinky znásobovány.

Jeden ze základních rysů teroristických činů je ten, že je zacílen na osoby, které nemají žádnou souvislost s požadovanými cíli teroristů a nemohou je tedy nijak ovlivnit. Terorismus nemusí být pouze plánované, promyšlené a politicky motivované násilí proti nezúčastněným osobám, ale také se může jednat o kriminální, nebo náboženskou motivaci.

Hranice mezi organizovaným zločinem a terorismem je obtížně stanovitelná. Teroristé si totiž prostředky, které potřebují k dosažení cílů, opatřují loupežemi, podvody nebo vydíráním. Tyto činnosti jsou zamaskovány jako normální kriminální přestupky. Setkáváme se i s opačným spojením organizovaného zločinu a terorismem. Tato situace nastane tehdy, když zločinci potřebují politické podporu. Tuto podporu se snaží vymoci pomocí korupce nebo vydírání. [4]

Obsah a kvalita terorismu se v závislosti na ekonomické, sociální a politické situaci stále pozměňuje. To má za důsledek rozložení terorismu na spoustu typů a to podle zaměření, cílů, nebo obsahu. Nejčastěji vyskytované typů terorismu jsou:

- **Mezinárodní terorismus** - jedná se o terorismus s mezinárodními prvky, kterými nejčastěji bývají podpora teroristických skupin nacházejících se mimo území státu, útoky na představitele jiného státu, nebo útoky na místa s diplomatickou ochranou.
- **Vnitrostátní terorismus** - je spojen pouze se zájmy vlastního státu, a tedy nepřesahují vlastní hranice. Mohou to být vzájemné spory politických stran, nacionalistické hnutí.
- **Státní terorismus** - používání státní moci proti jejím odpůrcům.
- **Ekonomický terorismus** - k oslabení protivníka je využito ekonomických nástrojů. Použití těchto nástrojů může vést k rozvrácení ekonomických vztahů ve státu.
- **Ekologický terorismus** - jedná se o protizákonné jednání, pro dosažení kladných cílů. Nejčastěji to bývá ochrana přírody a přírodních zdrojů.
- **Náboženský terorismus** - agresivní prosazení náboženských ideologií, které mohou být dokonce součástí politiky státu. Jako tomu je v Iránu a Irsku.
- **Nakroterorismus** - tento terorismus je využíván na území jihoamerických států. Kde ho lidé disponující velkými finančními prostředky a soukromými armádami používají k dosažení svých cílů. [3]

Existují čtyři přístupy k terorismu:

- **Vědecký** – definováno z pohledu politologie, sociologie.
- **Vládní** – nedostačující (stručný).
- **Veřejnosti** – ovlivněn medií.
- **Teroristů** – dosahování cílů pomocí zastrašování, označení „terorista“ nepřipustné.

Terorismus je stále se vyvíjející jev, proto žádná doposud známá definice nemůže přesně vyjádřit jeho podstatu. Terorismus není omezen žádnými geografickými a politickými hranicemi. A proto je boj proti němu velice náročný. Musí být veden na mezinárodní úrovni, jedině vzájemná spolupráce států může přinést kladnou odezvu.

2 HISTORIE TERORISMU

Historii terorismu lze rozdělit do pěti historických etap:

- Historická etapa do konce 17. Století.
- Nacionalistická etapa (počátek 18. století až do roku 1913).
- Etapa válek (1914 až 1945).
- Etapa studené války (1946 až 1989).
- Etapa studeného míru (od roku 1990 až po současnost).

2.1 Historická etapa do konce 17. století

Pojem terorismus je poměrně nový. Není to ale způsobeno tím, že by terorismus dříve neexistoval. Vojenské útoky na civilisty jako metoda ovlivňování politického chování států měly různé označení a názvy, terorismem začaly být nazývány až v nedávné době.

Lidé si už od nepaměti prosazovali své zájmy a cíle násilnou formou. Formy a metody prosazování se mění s vývojem společnosti a rozvojem technologií, ale princip násilí a krutosti je stále zachován. Ať už se jednalo o boje chudých lidí proti vládnoucím třídám nebo o boje za různé ideje, vždy bylo cílem něco nebo někoho zlikvidovat, aby ti, proti kterým byl veden útok, byli zastrašeni. Popis různých teroristických činů lze najít již ve starých egyptských hieroglyfických textech, v Bibli i v Odyssee od Homéra. [6]

Významný počátek terorismu spadá do dob starověkého Říma. V dobách, kdy byl Řím pod vládou monarchistických panovníků, došlo k mnoha vraždám těchto panovníků, a proto se postupem času stala z Říma republika. Za doby vlády G. I. Caesara, z kterého se postupem času stal diktátor, se však situace v Římě změnila. Způsob vlády Caesara se znelíbil těm, kteří mu do pozice vládce dopomohli, a tak byl na Caesara spáchán atentát, který ho připravil o život.

V dobách největší slávy Říma bylo podniknuto mnoho vojenských tažení. Některá tažení byla podnikána jako trest za vzpouru nebo zradu obyvatelstva. Jiná tažení však byla vyslána za účelem vzbuzení strachu u nově podmaněných národů. Římské impérium bylo mocné, vojáků bylo na statisíce, ale jejich žold byl velmi nízký. Aby si vojáci udrželi dobrou kázeň, bylo jim umožněno plenit dobývaná území a znásilňovat ženy i děti. Římská říše se díky teroristické taktice udržela velmi dlouho, neboť se lidé báli o svůj majetek a o své životy, a tak tuto formu vlády přijímali a respektovali. [12]

Reakcí na teroristické jednání Říma se v 1. století našeho letopočtu objevila v Římě skupina extremisticky smýšlejících židů. Tato skupina vysílala proti okupujícím vojákům a místní šlechtě, která uzavřela kompromis s Římem, útočníky, kteří je vraždili.

V období středověku se teroru hojně využívalo k zastrašení protivníků, se kterými byla vedena válka nebo velký spor. Pokud byl zajat vůdce protivníků, tak byl ihned zabit, nebo v horším případě byl děsivě mučen. V tomto období už se setkáváme s jednáním, kdy byl příslušníkům vyšší vrstvy ponechán život, neboť pro ty, kteří takového příslušníka zajali, měl velkou hodnotu ve formě výkupného. Teror byl částečně omezen i s nástupem křesťanství v tom smyslu, že se zakázalo brutálně vyvraždovat v kostelech a chrámech, ale také v nemocnicích a na tržištích. [4]

Za období raného terorismu lze považovat i 11. století, ve kterém byly podnikány křížácké výpravy. Členové křížáckých výprav drancovali území a vyvraždili stovky lidí, kteří nesdíleli jejich víru v jediného a pravého Boha. V roce 1099 první křížová výprava dobyla Jeruzalém a její členové vyvraždili veškeré obyvatelstvo, protože chtěli Svaté město učinit čistě křesťanským.

Důležitou stopu v historii terorismu zanechali také Mongolové. Ti ve 13. století pod vedením Čingischána patřili k nejvíce obávaným nájezdníkům, protože neměli s nikým slitování a již od dětství byli vychováni v umění boje. Jejich hlavní myšlenka spočívala ve snaze o co nejmenší ztráty v jejich řadách. Pokud při dobývání města padlo hodně mongolských bojovníků, pak přeživší Mongolové vyvraždili veškeré obyvatelstvo města. O způsobech jejich nájezdů a brutalitě se doslechli i další nepřátelé, a tak raději při dobývání města nekladli odpor. Mongolové totiž dodržovali nepsané pravidlo, pokud se město v krátkém čase dobrovolně vzdá, bude obyvatelům města odebrán majetek, ale nevypukne vyvraždování. [12]

Za další historickou etapou terorismu lze považovat kolonizaci Ameriky. V počátcích docházelo mezi Indiány a španělskými, francouzskými i anglickými dobyteli k výměně zboží a k přátelské výpomoci, ale postupem času docházelo k vyvraždění Indiánů. Během těchto konfliktů platila zásada oko za oko, zub za zub. Dobyvatelé vyvraždili indiánský kmen a jiné indiánské kmene vyvraždili osadu „bílých tváří“.

2.2 Nacionalistická etapa (počátek 18. století až do roku 1913)

Podle některých odborníků se první znaky terorismu objevují až v souvislosti s jakobínskou diktaturou během Velké francouzské revoluce (dále jen VFR). V této době se také pojem terorismus dostal do povědomí lidí, kteří žili v Evropě. VFR se od ostatních bitev a bojů lišila v tom, že se již nebojovalo za krále nebo za víru, ale za ideu. Za ideu touhy po svobodě, ukončení tříd a ukončení rozdílů mezi bohatými a chudými.

Nacionalismus začal nabírat síly až na začátku 19. století, neboť si někteří lidé, jež žili v mnohonárodních státech, uvědomili příslušnost k určité komunitě, a že mají právo vybírat si své vůdce a tvořit vlastní zákony. V důsledku těchto myšlenek došlo k mezinárodnímu politickému násilí. Pachatelé takového násilí využívali individuální vraždy, bombové atentáty na vojenské jednotky a policisty jako metodu k upoutání pozornosti a také k boji proti zvyšujícím se rozdílům v bohatství. [6]

2.3 Etapa válek (1914 až 1945)

Při zkoumání terorismu si je potřeba uvědomit, že převážná většina násilných incidentů proti civilistům v období válek byla páchána ve vyhlášených otevřených konfliktech, zatímco terorismus neobsahoval žádná otevřená vyhlášená nepřátelství. Během válek docházelo k páchání násilí na civilistech téměř všude, čímž docházelo k porušení „pravidel války“ tvořené Ženevskými dohodami. Důkazem o takových činech byly etnické čistky za 2. sv. války.

Součástí praktik válečného terorismu byly i vojenské taktiky, které nebyly přímo mířeny proti civilnímu obyvatelstvu, ale měly na civilisty dopad. Součástí taktik bylo ničení zbrojnic, tiskáren, domovů dělníků i potápění civilních obchodních lodí. Docházelo i k bombardování měst z velké výšky z letadel a používání zápalných bomb. Během těchto útoků přišlo o život mnoho civilistů. Tyto taktiky spadají do kategorie mezinárodního terorismu. [6]

2.4 Etapa studené války (1946 až 1989)

V tomto období zaznamenal terorismus velký rozvoj, protože se objevily nové formy terorismu i způsoby jeho realizace. Etapa studené války se od ostatních etap liší v masivním nárůstu projevů mezinárodního terorismu. Hlavním důvodem bylo ukončení dvou světových

válek a očekávání vzniku třetího světového konfliktu. Během tohoto období nedošlo k přímému střetu dvou proti sobě stojících táborů, ale docházelo ke střetům regionálním. Skutečnost, že nedošlo k vyhlášení války, zvýšila nárůst projevů terorismu. Jednotlivé útoky svou povahou a rozsahem způsobených škod a ztrát představují prvky vojenské taktiky. [12]

Na přelomu 60. a 70. let 20. století docházelo k vraždám policistů nebo soudců, kteří se zabývali vyšetřováním terorismu. V malé míře začalo docházet k atentátům na obchodní domy. Během tohoto období se mezi cíle teroristů dostali i politici a zahraniční diplomaté.

V polovině let 70. začali teroristé útočit na velké průmyslové firmy a jejich představitele. Na konci 70. let začali teroristé podnikat útoky na vlaky, nádraží, letadla a letiště. K útoku se téměř vždy přihlásila některá z mezinárodních teroristických organizací.

Počátek 80. let lze označit za období masivního nárůstu nové formy teroristického boje. Jedná se o sebevražedné útoky. Tato forma terorismu se vyznačuje vysokou ochotou k sebeobětování a snahou dosáhnout hromadného ničivého účinku. Jedny z prvních sebevražedných teroristických útoků byly prováděny pomocí nákladních aut, které byly naloženy silnými výbušninami. Sebevražedný atentátník s nákladním autem narazil do vojenské základny nepřítele. [6]

2.5 Etapa studeného míru (od roku 1990 až po současnost)

Během tohoto období ustoupil do pozadí ideologicky motivovaný terorismus a do popředí se dostal terorismus náboženský a nacionalistický, což vedlo ke změnám teroristických cílů, používaných metod a prostředků. Charakteristickým cílem novodobého terorismu je snaha o synchronizaci útoků, tj. snaha o zasažení více cílů současně. Případy takových útoků se staly v Tanzánii a Keni, útoky 11. září na Světové obchodní centrum v New Yorku, kdy téměř současně došlo i k zasažení Pentagonu ve Virginii. [6]

Jak je vidět z historie, tak terorismus není nic nového. Jenom se postupem času vyvíjel, měnily se ideologie, ale především metody. V době zavraždění Caesara v Římě bylo možno jenom pár metod k jeho zabití. Mohlo se jednat o vraždu pomocí lehké zbraně, jakou je třeba meč, nebo nějakým jedem. V dnešní době se může využít mnoha metod terorismu k dosažení svých cílů. Nejpoužívanějšími jsou bombové útoky. Dnes můžeme bombu odpálit kdykoliv na dálku.

3 PŘÍČINY TERORISMU

Příčiny terorismu lze rozdělit do tří skupin:

- náboženské,
- politické,
- ostatní.

3.1 Náboženské

V první řadě musíme vědět, co je to náboženství.

„ Náboženství je souhrn věr a praktik vztahujících se k nadlidským bytostem, tedy bytostem, které mohou dělat věci, jež obyčejní smrtelníci dělat nemohou. Tyto bytosti jsou obdařeny mimořádnou mocí, která je kvalitativně odlišuje od lidí. “ [11]

Každý člověk, nebo skupina lidí chápe náboženství odlišně, a proto se někdy dostávají ke sporu co je pravda a co lež. Ale základ je pro všechny stejný, víra v nadlidskou bytost. Na světě existuje mnoho náboženství. Rozdělujeme je do několika skupin.

Podle podstaty víry rozdělujeme náboženství na:

- **Monoteismus**, neboli „jednobožství“. Jedná se o náboženství, u kterého lidé uctívají pouze jednoho Boha. Tvrdě stojí proti uctívání více bohů. Nejznámější náboženství jsou křesťanství, židovství a islám.
- **Polyteismus**, neboli „mnohobožství“. Jedná se o náboženství, u kterého lidé uctívají více bohů. Nejznámějšími náboženství jsou hinduismus a šintoismus

Podle kvantity věřících lidí:

- **malé** (regiony),
- **velké** (celosvětové).

Nejdůležitější rozdělení pro pochopení příčin terorismu je rozdělení podle tolerance a násilí vůči jiným náboženstvím, než které vyznává terorista. Tento postoj se nazývá náboženský extremismus a to je základ náboženského terorismu. Jsou dané cíle, kterými se náboženský terorismus řídí. [12]

Cíle náboženského terorismu:

- Uplatňování názorů vlastního náboženství na úkor odlišných názorů na vlastní náboženství, nebo na úkor ostatních náboženství.
- Obrana vlastního náboženství proti ostatním myšlenkám i násilnými útoky.
- Snaha zaujmout v co největší míře širokou veřejnost k vlastnímu náboženství.

V dnešní době je časté násilí páchané na lidech ve jménu náboženství. Nejznámějším zástupcem této metody je islámský fundamentalismus. Je také považován za nejnebezpečnější formu náboženského terorismu. V zemích vyznávající tuto metodu není považován sebevražedný terorista za sebevraha, ale jeho čin je chápán jako mučednická smrt. Mučedník bude za svůj čin uctíván a jeho rodina bude na mnoho let finančně zajištěna. A to je nejčastější důvod, proč se lidé připojují k teroristickým organizacím. Většina lidí žije v chudobě, nemá peníze ani na jídlo, tak se člen rodiny rozhodne obětovat, aby byla jeho rodina finančně zajištěna. Tyto skutečnosti jsou spojeny s pojmem „džihád“, což je dnes spojováno s boji muslimů proti nevěřícím. Tento boj je znám i pod názvem „svatá válka“. V koránu jsou napsány činnosti, které muslimové musí dělat, aby si upevnili víru. Nejčastěji se odvolávají na část „džihád meče“, ve které se píše, že při prosazování islámu je povoleno použití i násilí. [12]

3.2 Politické

Jak je již z názvu patrné, jedná se o politickou motivaci. Neodvolává se zde na žádnou víru, nýbrž na politické činy. Jedná se o velice široký pojem, který může nabývat různých podob. Podstata politického terorismu je spojena s podstatou psychologického boje. K dosažení cílů je použito také násilí, ale většinou v menší míře než u náboženského, které slouží k zastrašení lidí. Je vyvíjen tlak na politické představitele, od kterých je požadováno splnění příkazů od teroristů. Ve většině případů se s teroristy nevyjednává a to z toho důvodu, že by požadovali nesplnitelné příkazy. S politickými příčinami se nesetkáme tak často jak s náboženskými. Politický příčiny můžeme rozdělit na vnitřní a vnější.

3.2.1 Vnitřní politické příčiny

Tyto příčiny se také někdy nazývají revoluční a jsou spojeny s nespokojeností obyvatel s rozložením státu. Za cíl si kladou změnu politického režimu. Útoky jsou zaměřovány na státní organizace, vysoce postavené politické představitele a podporovatele režimu. Tato skupina obyvatel bývá přirovnávaná k partyzánskému hnutí. Do vnitřního terorismu můžeme také zařadit státní orgány, které se snaží na příkaz politických představitelů potlačit hnutí proti režimu pomocí násilí a vynutit si tak podporu režimu. Těchto cílů se dosahuje omezením lidských práv a svobod. Tyto praktiky se používaly v dobách komunismu. [12]

3.2.2 Vnější politické příčiny

Jedná se o příčiny spojené s mezinárodním terorismem. Součástí jsou separatistické a nacionalistické skupiny. Hlavním cílem je získání nezávislosti na současné vládě nebo dosažení připojení k jinému státu. Pro obyvatelstvo je obrovskou motivací velká nenávisť proti politickému režimu. Pro dosažení těchto cílů bylo zapotřebí získat obdiv u obyvatelstva, aby se skupina odpůrců stále rozrůstala a měla větší pravděpodobnost úspěchu. Skupina, která se snaží tohoto dosáhnout, je například Španělská teroristická organizace usilující o zachování Baskicka (ETA). Formy terorismu, které jsou zde uvedeny, ničí všechno, co nespadá do jejich představ a mají za důsledek smrt mnoha obyvatelstva.

3.3 Ostatní

Mezi ostatní příčiny patří hlavně globalizace. Globalizace má záporný dopad na ekologii. A proti tomu se postavily skupiny odpůrců, které se ve snaze napravit ekologii uchylují i k terorismu. Z jejich pohledu jsou lidé virem, který rozežírání ekologickou vyrovnanost na Zemi. Není to jenom globalizace, ale existují i skupiny, které bojují například proti rasizmu, za práva zvířat. Ne všechny skupiny jsou ochotny zajít až k terorismu. [12]

Příčiny vzniku teroristických akcí bývají někdy zamaskovány, například pod náboženskou příčinou, při které teroristé šíří svou víru i za cenu zabíjení, se může ukrývat pouze masivní zabíjení civilistů.

4 TERORISTICKÉ SKUPINY

Jedná se o skupiny, které jsou spojeny s plánováním a vykonáváním teroristických akcí. Teroristické akce mohou být prováděny pouze jednotlivcem, ale tyto akce nemají z dlouhodobého hlediska velkou naději na úspěch, protože nemají dostatek finanční podpory.

4.1 Struktura teroristické skupiny

Struktura teroristické skupiny se s postupem času vyvíjí. Většina teroristických skupin používá obecný model, k jehož zobrazení se používá pyramida, rozdělena na tři úrovně, jádro skupiny, aktivní členové, aktivní a pasivní podporovatelé. [4]

Obr. 1: *Struktura teroristické skupiny*

V první úrovni, tj. na vrcholu pyramidy, se nachází jádro skupiny, které je tvořeno maximálně pěti členy. Mezi hlavní úkoly jádra skupiny patří výběr cílů teroristického útoku, vypracování plánu tohoto útoku a zpracování informací, které mohou pomoci k úspěšnému zvládnutí útoku, nebo naopak ohrozit úspěch útoku. V důsledku těchto informací rozhodnout o dalších postupech. Členové jádra skupiny jsou profesionálové, to znamená, že za svoji práci pobírají plat. Všichni členové jsou v přísném utajení.

Ve druhé úrovni, tj. ve středu pyramidy, se nachází aktivní členové. Tito členové patří, jako jádro skupiny, mezi profesionály. Jejich úkolem je provedení teroristického útoku. Skupina aktivních členů je o něco početnější než jádro skupiny. Nachází se zde až několik desítek členů.

V poslední úrovni se nacházejí aktivní a pasivní podporovatelé. Aktivní podporovatelé jsou členové, kteří se teroristických akcí neúčastní. Jejich úkolem je obstarat materiální potřeby aktivních členů, na kterých závisí úspěšné provedení teroristického útoku. Shání finance, dopravní prostředky, falešné doklady, byty, zbraně a munici. Naproti tomu pasivní podporovatelé jsou členové, kteří mají za úkol psychickou podporu aktivních členů a v případě potřeby jsou schopni tyto členy plnohodnotně nahradit. Skupiny podporovatelů jsou ze všech tří skupin nejpočetnější.

4.2 Rozdělení teroristických skupin

Teroristické skupiny se rozdělují podle jejich ideologií, neboli jak odůvodňují používání teroristických metod. Podle ideologií se teroristické skupiny rozdělují na:

- Menšinové skupiny.
- Marxistické skupiny.
- Anarchistické skupiny.
- Neonacistické skupiny.
- Patologické skupiny.
- Skupiny s náboženskou orientací. [4]

4.2.1 Menšinové skupiny

Jedná se o teroristické skupiny, které jsou tvořeny svobodnými „bojovníky“, kteří stojí při náboženských, nebo národnostních menšinách bojujících proti převládajícím kulturám, komunitám, nebo politickým silám. Mezi nejčastější cíl těchto bojů je odpojení části území od území státu a vytvoření nového samostatného státu. Mezi nejznámější zástupce patří ETA a LFPOP (Lidová fronta pro osvobození Palestiny). [4]

4.2.1.1 ETA (*Euskadi Ta Askatasuna*)

Jedná se o ozbrojenou baskickou organizaci, která byla založena roku 1959 a má za cíl odtržení části Baskicka od Španělska a vytvoření nezávislého státu. Ještě do roku 1975 byla ETA bána jako organizace, která bojovala proti diktátorskému režimu generála Franca. Na symbolu ETA (viz Obr. 2) jsou vidět dva motivy - hada, který představuje symbol vychytralosti, a sekeru, která představuje symbol síly. [8]

Obr. 2: *Symbol ETA* [8]

4.2.2 Marxistické skupiny

Ideologie této skupiny je spjata s díly Karla Marxe a Bedřicha Engelse. Všechny marxistické skupiny uvádějí jako zdůvodnění svých teroristických činů pojem marxismus, ale žádná skupina přesně nespecifikuje své cíle. Každá skupina má odlišné ideologie vůči marxismu. Proto se pro přesnější pochopení používají názvy trockistické, maoistické ideologie. Existují skupiny, které kombinují ideologie klasického marxismu s ideologiemi dnešní doby. Mezi nejznámější zástupce patří Rudé brigády v Itálii, Přímá akce ve Francii nebo Komunistické buňky v Belgii.

4.2.3 Anarchistické skupiny

Jedná se o skupiny, které nemají pevně danou ideologii. Jejich cílem je zničení existujícího systému ve státě. Tyto skupiny, k dosažení tohoto cíle, používají především násilné formy terorismu, jako jsou bombové útoky nebo únosy. Anarchistické skupiny se především vyskytují na území evropských států. Anarchistická forma pochází z Ruska, ale v dnešní době je nejvíce uplatňována ve Španělsku, kde se vyskytuje skupina MIL. V 90. letech minulého století se tyto skupiny vyskytovaly i na území České republiky, ale postupem času zanikaly. [4]

4.2.4 Neonacistické skupiny

V současnosti jsou neonacistické skupiny na vzestupu. V mnoha zemích dochází k útokům na cizince a přistěhovalce. Tyto rasové útoky jsou nejčastěji vidány v Německu, kde jsou útoky odůvodněny neonacistickou ideologií. Není to pouze Německou, tyto útoky se vyskytují po celém světě a Česká republika není výjimka. U nás to byla pobočka britské teroristické skupiny Combat 18. Další státy s rostoucím výskytem jsou Francie a USA.

4.2.5 Patologické skupiny

Do patologické skupiny spadají činy vykonané psychopaty. Ti psychicky narušení lidé sami o sobě žádné teroristické činy neplánují, ani nevykonávají. V minulosti však vznikaly skupiny, které tyto duševně narušené lidi využívaly pro vykonávání teroristických útoků. Nebyli využíváni pouze psychopati, ale také normální lidé, kteří byli nedobrovolně ovlivněni drogami. Dále také byli ovlivňováni psychiatrickými metodami. Tyto metody byly hojně využívány v různých náboženských sektách. Nejznámější sektou byla v Japonsku Óm šinrikjó, což byl její původní název. Dnes jí můžeme najít pod názvem Aleph. [5]

4.2.6 Skupiny s náboženskou orientací

Jedná se o skupiny, které prosazují svoje náboženské ideologie pomocí teroru. Skupiny s těmito ideologiemi jsou nejznámější na celém světě. Na evropském kontinentu je nejznámější Irsko, ve kterém se vyskytuje teroristická skupina s protikatolickým zaměřením. Na Středním a Blízkém Východu jsou to teroristické skupiny prosazující islám. Tyto skupiny nemají žádnou toleranci vůči jiným názorům. Nejmilitantnějším náboženstvím je v současnosti islámský fundamentalismus. V dnešní době má okolo jedné miliardy věřících. Mezi nejznámější teroristické skupiny patří Hizballáh a Al-Káida. [4]

4.2.6.1 Hizballáh

Jedná se o extremistickou organizaci. Její název vznikl z verše v Koránu, což je svatá kniha islámu: „Hizballáh Hum Al Ghalibum“, což v překladu znamená Strana boží je strana vítězů. Centrum Hizballáhu se nachází v Iránu, ale věřící jsou rozprostřeni po celém světě. Jeho základní ideologie spočívá v názoru, že se celý svět musí podrobit Alláhově vůli. A všechny odpůrce islámu trestat smrtí. [5]

4.2.6.2 Al-Káida

Jedná se o militantní islámskou skupinu, která má za cíl vytvoření pouze čistých států na Arabském poloostrově a v ostatních státech Blízkého a Středního Východu. Mezi úhlavní nepřátele patří především USA a Izrael. Proti těmto státům jsou vedeny její teroristické akce. Nejznámějšími teroristickými akcemi byly bezpochyby letecké útoky na World Trade Center v New Yorku a na Pentagon dne 11. září 2001. Do roku 2011 byl jejím vůdcem saúdsko-arabský multimilionář Usáma bin Ládín, jenž byl tohoto roku zabit americkými vojáky při akci v Pákistánu. [9]

5 DRUHY TERORISTŮ

Teroristé se dají rozdělit do dvou základních skupin, podle informovanosti o činech, které mají vykonat. Podle toho je tedy dělíme na vědomé a nevědomé teroristy.

5.1 Vědomí teroristé

Jedná se o teroristy, kteří jsou si vědomi toho, že provádějí teroristický čin, a jsou obeznámeni s pravým plánem akce. Mezi tuto skupinu patří teroristé vyskytující se dlouhodobě v teroristických skupinách a sebevražední teroristé.

5.1.1 Teroristé

Teroristi jsou veřejností většinou chápáni jako šílenci, nebo nehumánní lidé, kterým nedělá potíže zabití cizí osoby, aby dosáhli vlastních cílů. Jenže skutečnost je jiná. Mezi mnoha teroristy existují i takoví teroristé, kteří jsou inteligentní, kteří nejsou nijak duševně nemocní a nepropadají drogám. Do doby, než se rozhodnou pro teroristické činy, jsou tito teroristé obyčejnými lidmi, kteří nemají žádné problémy se zákonem. Proto jsou tolik potřební pro teroristické skupiny. Dále tito teroristé mají kvalitní vzdělání, jsou schopni spolupracovat, organizovat a rychle jednat. Tito teroristé mohou pociťovat důsledky svého jednání, nejsou tedy bez výčitek. Proto se stává, že si nakonec svůj čin rozmyslí. Naopak zbylá část teroristů je psychicky odolná, nepociťuje slabost a věří v dosažení svých náboženských nebo politických cílů. [3]

5.1.2 Sebevražední teroristé

Sebevražední teroristé jsou v dnešní době běžným prvkem teroristických skupin. Jedná se o teroristy, kteří jsou schopni obětování vlastního života, aby dosáhli určených cílů. Jako příklad z historie můžeme uvést přirovnání k japonským pilotům „kamikaze“. Jednalo se o piloty v Druhé světové válce, kteří měli letoun naplněný výbušninou. S tímto letounem naletěli na spojenecké lodě a ty explodovaly. Jedinou výhodou toho útoku bylo přesné zasažení místa na lodi. Metoda sebevražedných pilotů neměla dlouhého trvání, protože nevýhody výrazně převyšovaly výhody. Při jednom náletu byl ztracen jak pilot, tak i letoun a s postupem času japonské armádě docházely jak dobrovolníci z řad pilotů, tak i letouny. A proto se od této metody upustilo.

Naproti tomu jsou sebevražední teroristé v dnešní době pro teroristické skupiny nepostradatelní. Jejich výhodou je, že se dokáží dostat co nejbližší k cíli, který mají zničit, jako

například doprostřed davu lidí, a jsou si vědomi, že když nezemře, tak útok nebude úspěšný. Mezi hlavní motiv pro vykonání útoku je víra. Dalšími motivy jsou vlastenectví, osobní nebo finanční bezvýhodná situace. Teroristé, kteří se rozhodnou k sebevražednému útoku si mohou vybrat čas a místo útoku. K sebevražedným útokům se v dnešní době nevyužívá pouze mužů a žen, ale i dětí.

5.2 Nevědomí teroristé

Jedná se o opak vědomých teroristů. Tato druhá skupina teroristů, jak je patrné z názvu skupiny, netuší, že provádí, nebo že jsou součástí teroristického činu. Teroristé jsou seznámeni s falešným plánem akce.

5.2.1 Naivní teroristé

Jedná se o prostého člověka, který nemá tušení, že spolupracuje s teroristickou skupinou a že se podílí na teroristickém útoku. Nejčastějším případem je využití tohoto člověka k přepravě výbušniny. Má přepravit zavazadlo od jednoho kamaráda druhému, ale nemá tušení, že přepravuje výbušninu, která má zabít co možno nejvíce lidí.

5.2.2 Částečně naivní terorista

Za částečně naivního teroristu jsou považováni kriminálníci, kteří ví že o tom že porušují zákon, ale nemají tušení, že se podílí na teroristickém útoku. Nejčastějším případem je transport zavazadla, ve kterém se nachází výbušnina, o které kriminálník netuší, myslí si, že přepravuje drogy.

5.2.3 Oklamaný terorista

Oklamaný terorista spolupracuje s teroristickou skupinou. Jeho instrukce jsou, dopravit zavazadlo s výbušninou letadlem do jiného státu, kde ho má někomu předat. Tento oklamaný terorista nemá tušení, že zavazadlo s výbušninou bude odpáleno v letadle a má zabít všechny lidi na palubě, včetně jeho samého.

Jak je vidět z této kapitoly, tak teroristické skupiny využívají různé druhy teroristů. Může se jednat o vědomé teroristy, kteří jsou si vědomi, že provádí teroristický útok. Ale využívají i „obětní“ beránky, kteří nemají tušení, že se podílí na teroristickém útoku. Ztráta těchto osob teroristické skupiny nebolí.

6 METODY SOUČASNÉHO TERORISMU

Obsah a kvalita terorismu se v závislosti na ekonomické, sociální a politické situaci stále pozměňuje. To má za důsledek rozložení terorismu do tří skupin podle metod použitého typu terorismu. Jedná se o rozdělení na:

- konvenční,
- nekonvenční,
- superterorismus.[5]

6.1 Konvenční terorismus

Konvenční terorismus je jediný typ terorismu, který byl používán jak v minulosti, tak současnosti. Jedná se tedy o klasickou formu terorismu. Mezi používané prostředky tohoto typu terorismu jsou výbušniny, zbraně a to buď střelné nebo chladné, mezi které patří sečné nebo bodné zbraně. Dále hořlaviny a další prostředky používány k násilí. Konvenční terorismus používá nejčastěji tyto metody terorismu:

- Bombové útoky.
- Zadržování rukojmí.
- Únosy.
- Atentáty.
- Vydírání.
- Zastrasování .

6.1.1 Bombové útoky

Tento typ patří při teroristických akcích mezi nejpoužívanější. Jedná se o útoky, při kterých je použit výbušný systém. Hlavním důvodem používání výbušného systému je velká úspěšnost útoku a malá šance na odhalení pachatele. Bombové útoky, podle taktického hlediska, lze rozdělit na čtyři základní druhy:

- Útoky na osoby.
- Útoky na symbolické cíle.
- Útoky na významné cíle.
- Série útoků.

6.1.1.1 Útoky na osoby

Výbušniny jsou umístovány do míst s co největším výskytem osob. Výbuch má zabít a zranit co možno nejvíce osob. Každý takový útok oťře celou společnost, protože oběti se mohou kdykoliv stát oni sami. Nejčastějšími místy uložení výbušniny bývají automobily na ulici, odpadkové koše, nebo odložené batohy. Výbušnina bývá odpalována na dálku, takže identifikování pachatele je téměř nemožné. Výbušnina nemusí mít za cíl zabít co nejvíce lidí, ale může být také určena pouze na jednu osobu.

6.1.1.2 Útoky na symbolické cíle

Jedná se o bombové útoky vedeny na cíle s velkou symbolickou hodnotou pro každý stát. Většina útoků nemá za úkol napáchat co největší škody, ale pouze upozornit na vážnost situace, tedy možnost teroristického útoku. Většina obyvatel chápe útoky na symbolické cíle jak urážku jejich státu.

6.1.1.3 Útoky na významné cíle

Útoky jsou vedeny na předem důkladně zvolený cíl. Při tomto útoku není důležitý cíl bombového útoku, ale následné důsledky po jeho zničení. Nejčastějšími cíli jsou průmyslové objekty, elektrárny, státní budovy a také vysoce postavené řídicí osoby. Hlavním důvodem těchto útoků je způsobení co největší ztráty, která bude mít dlouhodobý dopad.

6.1.1.4 Série útoků

Série bombových útoků, je několik bombových útoků na různé cíle provedených jednou teroristickou skupinou a všechny mají stejný záměr. Jsou způsobeny především požadavky na propuštění některých členů teroristické skupiny a upozornění teroristů na významné cíle. Dále slouží k propagaci svých cílů a ideologií. Série bombových útoků s důvodem propuštění členů nemusí být realizována na území státu, ve kterém jsou členové vězněni, ale útoky mohou být realizovány na územích jiných států. Příkladem mohou být série bombových útoků, které měly za cíl propuštění Nelsona Mandely, který byl vězněn na území Jihoafrické republiky. Tyto útoky byly realizovány na území USA. [3]

6.1.2 Zadržování rukojmí

Metoda zadržování rukojmích je používána především k vytvoření nátlaku na vládu, aby musela s teroristy začít vyjednávat o jejich požadavcích. Poté jsou také zadržování rukojmí součástí únikového plánu teroristů, při kterém bývají využiti jako živé štíty.

6.1.3 Únosy

Únosy využívají teroristé jako nátlak na vládu, aby změnila své chování. Dále jsou únosy uplatňovány na soukromé společnosti, nebo „bohaté“ osob, u kterých je převážná část případu zaměřena na získání financí, které jsou požadovány ve formě výkupného. Finance získané s těchto operací jsou dále použity na financování dalších operací. Mezi nejčastější únosy patří únosy osob nebo letadel.

6.1.4 Atentáty

Atentáty jsou považovány za velice účinnou, ale velice náročnou metodu terorismu. Cíli atentátu jsou nejčastěji osoby s vysokým společenským postavením, osoby reprezentující stát nebo vládní osoby. Cíle musí být velice známé osobnosti, aby byla zajištěna obrovská publicita. Atentáty se rozdělují podle vzdálenosti útoku na krátké a dlouhé. Mezi krátké atentáty patří všechny vykonané z okruhu deseti metrů. Při tomto útoku jsou využity malé palné zbraně, různé druhy sečných zbraní a výbušniny. Mezi útoky z dlouhé vzdálenosti patří útoky z větší vzdálenosti, při těchto útocích jsou využity výkonnější zbraně, mezi které řadíme větší palné zbraně, jako jsou například odstřelovačské pušky, protipancéřové zbraně a různé druhy raket. Jedním z nejznámějších atentátů je atentát na amerického prezidenta J.F.Kennedyho v roce 1963 v Dallasu. Prezident Kennedy projížděl ulicemi v otevřeném autě v rámci následujících prezidentských voleb. Při této jízdě byl třikrát smrtelně zasažen útočníkem. [3]

6.1.5 Vydírání

Při této metodě jsou za pomoci zbraní vymáhány finanční prostředky. Teroristé tuto metodu používají k vydírání především neznámých, ale bohatých osob. Při této metodě nestojí o publicitu.

6.1.6 Zastrásování

Neexistují pouze metody, které používají násilí k dosažení svých cílů. Existuje i metoda, které stačí k dosažení cílů pouze hrozba použitím násilí. Tato metoda bývá často i efektivnější, než metody které používají násilí. Je při ní využito vymyšlivosti teroristů, útoky totiž nikdy nebudou vykonány. Příkladem jsou výhrůžky: „Pokud nezaplatíš, vyvraždím celou tvoji rodinu.“ nebo „Pokud nebudeš spolupracovat, vyhodím tě do povětří.“

6.2 Nekonvenční terorismus

6.2.1 Informační

Informační terorismus může být znám spíše pod pojem kyberterorismus. S vývojem informačních technologií v dnešní době stoupá i nebezpečí napadení těmito technologiemi, které jsou použity k nezákonným aktivitám, jako je průnik do informačního systému a způsobení jeho zničení nebo zneužití informací nacházející se v něm. Informační terorismus je považován za jednu z několika metod informační války. Cílem této války je poškodit, nebo zničit informační systémy nepřítele jak civilní, tak vojenské. Ve srovnání s dopadem vojenských útoků jsou dopady informačních útoků mnohonásobně větší. Dobře naplánovaný a přesně provedený útok vůči databankám a informačním sítím, které jsou hlavními složkami pro fungování systému. V důsledku toho by došlo ke zkolabování obranného systému státu, ovládnutí leteckého provozu, ovládnutí energetických rozvodů a dalších. Tento útok by mohl trvat jenom několik minut a napáchat těžko obnovitelné škody. Škody na straně útočníka jsou nulové, protože je prakticky nemožné ho odhalit. Dalšími nejčastějšími cíli teroristů jsou banky, rozvody elektřiny, nafty a zemního plynu.

6.2.2 Psychologický

Jedná se o manipulaci s vědomím osob, tedy snahu ovlivnit jejich myšlení podle potřeb teroristů. Do psychologického terorismu spadají činy vykonané psychopaty. Tito psychicky narušení lidé sami o sobě žádné teroristické činy neplánují, ani nevykonávají. V minulosti však vznikaly skupiny, které tyto duševně narušené lidi využívaly pro vykonávání teroristických útoků. Nebyli využíváni pouze psychopati, ale také normální lidé, kteří byli nedobrovolně ovlivněni drogami, dezinformací a podvrhy. Dále také byli ovlivňováni psychiatrickými metodami. Tyto metody byly hojně využívány v různých náboženských sektách. Nejznámější sektou byla v Japonsku Óm šinrikjó, což byl její původní název. Dnes jí můžeme najít pod názvem Aleph. [3]

6.3 Superterorismus

Jedná se o teroristické metody, které používají zbraně hromadného ničení. Jsou to zbraně, které svou účinností daleko převyšují konvenční zbraně. Tyto zbraně jsou používány kvůli svému velkému rozsahu. Do skupiny zbraní hromadného ničení patří:

- Jaderné zbraně.
- Radiační zbraně.
- Chemické zbraně.
- Biologické zbraně.

6.3.1 Jaderné zbraně

Jaderná zbraň je založena na principech jaderného štěpení a jaderné fúze. Základní složkou těchto zbraní je jaderná výbušnina. Uvnitř této výbušniny probíhá za určitých podmínek řetězová jaderná reakce. Následkem výbuchu této zbraně vznikne tlaková vlna s obrovskou destrukční silou a teplota u výbuchu jaderné zbraně je mnohem větší než u konvenčních zbraní. Důsledkem výbuchu je i radioaktivní záření, které má jak okamžitý, tak i dlouhodobý smrtící účinek v okruhu výbuchu. Jaderná zbraň je složena ze tří komponentů: jaderná nálož, nosič této jaderné nálože a řídicího systému. Mezi jaderné zbraně jsou zahrnuty rakety s jadernými hlavicemi, letecké pumy, torpéda. [3]

6.3.2 Radiační zbraně

Jsou to jaderné zbraně s menším explozivním účinkem, ale zato s větším vznikem radiačního záření, které doprovází jaderný výbuch. Tyto zbraně jsou zaměřeny především na živé organismy. Jedná se o zbraň využívající vzájemnou reakci deuterium a tritium. Kvůli obrovským finančním a technologickým požadavkům nebudou tyto zbraně v blízké době teroristy využívány.

6.3.3 Chemický zbraně

Jedná se o chemické sloučeniny spojené s fyzikálními a toxickými vlastnostmi. Vývoj chemických zbraní měl velký vliv na vojenství a to především na tvorbu chemické zbraně. Ve válce, ale i za normální situace je nevýhoda těchto zbraní v tom, že nelze přesně určit cíl. Je velká pravděpodobnost že účinky chemických zbraní napáchají škody nepříteli, ale i vlastním jednotkám. Chemické zbraně lze rozdělit do dvou skupin a to podle použití v nosných systémech (pozemní, letecké, dělostřelecké a raketové systémy), nebo z hlediska

teroristů důležitějšího rozdělení podle účinku. V této skupině jsou účinky látek rozděleny na vyřazující (chlór, fosgen, yperit, sarin), zneschopňující (slzný plyn, sedativa) a dráždivé (lepková pěna).[4]

6.3.4 Biologický zbraně

Jedná se o zbraně, které obsahují mikroorganismy, jako jsou například bakterie nebo viry. Pokud dojde k napadení osoby nebo zvířete touto zbraní, tak dojde k prudkému rozmnožování těchto mikroorganismů v těle a tedy k vytváření toxinů, které znehybňují nebo usmrcují oběti. Biologické zbraně nemusí sloužit k destrukci protivníka, ale mohou být použity k nakažení pitné vody nebo potravin.

Každá metoda je specifická na určitý typ útoku. Pokud teroristé chtějí získat financem využijí metody jako jsou zadržování rukojmí, únosy a vydírání. Pokud chtějí zbudit pozornost, nebo si chtějí vynutit své požadavky tak využijí metody jako bombové útoky, atentáty, kyberterorismus. A pokud by chtěli způsobit co největší škody, tak by použili superterorismu, u kterého jsou použity zbraně hromadného ničení.

7 TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice se zatím žádný teroristický útok nevyskytl. Již bylo několik útoků, které svou typologií připomínaly terorismus, ale tyto útoky byly klasifikovány jako trestné činy.

7.1 Historie terorismu v ČR

V České republice začala evoluce terorismu v nedávné době. V tomto ohledu tedy patříme mezi neostřílené státy. První zmínka o terorismu u nás pochází z Československa a to okolo roku 1948. Československo bylo, díky své poloze ve středu Evropy, místem s velkým výskytem mezinárodně hledaných organizací. Tyto skupiny měly na našem území cvičit své členy. Největším školicím střediskem byla Zastávka u Brna. V tomto školicím středisku se nacházeli členové ze zemí, jako byly Sýrie, Palestina nebo Vietnam. V době studené války patřily tyto skupiny mezi hlavní dodavatele zbraní.

V roce 1957 byl proveden pumový útok ve Francii, který provedla československá rozvědka. Tento útok byl proveden z důvodu neustále se rozšiřujícího západoevropského sloučení. Útok byl zamaskován tak, aby si všichni mysleli, že jeho aktéry jsou němečtí neonacisti, kteří patřili v té době k největším odpůrcům tohoto sloučení. Dalším pumovým útokem bylo napadeno rádio Svobodná Evropa v německém Mnichově. Tento útok měli na svědomí cizí příslušníci české špionážní sítě.

Po událostech v listopadu roku 1989 byl vytvořen demokratický režim v Československu. V té době taktéž skončila studená válka. V důsledku toho byly přerušeny vztahy s Palestinci. V této době to mělo mít za důsledek zajištění větší bezpečnosti pro obyvatele. Tento pocit bezpečnosti trval do roku 1999, kdy Česká republika vstoupila do NATO, poté podpora USA při válce v Iráku a protiteroristické operace v Afghánistánu. Čímž na sebe Česká republika přitáhla pozornost odpůrců NATO. [12]

7.2 Nejpravděpodobnější místa teroristických útoků v ČR

Pravděpodobnost, že bude Česká republika napadena teroristickým útokem, je prozatím malá, ale nikdy ji nemůžeme vyloučit. I proto bychom se měli zaměřit na ochranu proti terorismu v ČR. Není v lidských silách ochránit celé území ČR, proto je třeba se zaměřit na nejpravděpodobnější místa teroristických útoků. Pravděpodobnost, že bude útok veden proti civilním obyvatelům v našem státě, je malá.

Cíle teroristů jsou především v objektech odpůrců teroristických skupin, jako jsou Hizballáh nebo Al Káida. Jedná se zejména o ambasády, které patří jejím odpůrcům. Především se jedná o ambasády zemí USA, Velké Británie nebo Izraele.

Dále se jedná o vládní rezidence. Mezi tuto skupinu je zařazeno sídlo prezidenta (Pražský hrad), sídlo vlády (Strakova akademie) a parlamentu.

Obr. 3: *Pražský hrad* [15]

Další skupinou jsou strategické budovy, jako jsou elektrárny, přehrady nebo vojenské objekty. Nejsou opomenuta ani místa, kde je větší koncentrace osob, mezi které patří letiště, nádraží, stadiony, školy, obchodní domy nebo divadla a kina. Může to být také rádio Svobodná Evropa, které vysílá směrem i na blízký východ. Jednat se také může o historické památky, které mají velký význam pro stát a občany.

Všechny skupiny v této kapitole by měly být mnohem více zabezpečené, než ostatní objekty, protože jejich zničení, nebo napadení může mít negativní následky.

8 SLOŽKY PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI

Tyto složky jsou účelným dodatkem k základní bezpečnosti poskytované státem, což má za důsledek zvýšení bezpečnosti zákazníka. Jedná se tedy o podnikání, které je výhodné pro společnost. V této kapitole jsou především uvedeny složky průmyslu komerční bezpečnosti, které se mohou, při vykonávání práce, setkat s terorismem a jsou to:

- Hlídací služby.
- Přeprava peněz a cenin.
- Bodyguarding.

8.1 Hlídací služby

Tyto služby jsou zaměřeny především na ostrahu objektů a zařízení. Nejčastěji se s terorismem může setkat ostraha hlídající ambasády nebo strategické budovy státu. Mezi tyto budovy patří elektrárny nebo vojenské objekty. Dále se s terorismem mohou setkat pracovníci pracující v místech s velkou koncentrací lidí. Tady můžou být zařazeni například strážníci v obchodních doměch.

Obr. 4: Fyzická ostraha objektu a zařízení [14]

8.2 Přeprava peněz a cenin

Složky přepravující peníze a ceniny mohou být cíli teroristů, protože teroristé na svoje operace potřebují získat peníze. Pokud nedostanou potřebný počet financí od svých podporovatelů, tak si je musí obstarat sami. A přeprava peněz a cenin může být jedna z možností na získání financí.

Obr. 5: *Přeprava peněz a cenností* [2]

8.3 Bodyguarding

Teroristické útoky jsou vedeny i na představitele státu jako jsou prezident, ministři nebo také vysoce postavené osoby, jako jsou majitelé nebo ředitelé velkých společností. Tyto osoby využívají služby osobních strážců (bodyguardů), kteří jim mají poskytovat ochranu.

Obr. 6: *Bodyguarding* [7]

Složky uvedené v této kapitole, by měly být tedy proškoleny na vzniklé situace spojené s teroristickými útoky a to hlavně bodyguadi, kteří ochraňují vysoké představitele státu, mezi které patří například prezident.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 MODELOVÁ SITUACE

Pro modelovou situaci bylo vybráno obchodní a zábavní centrum Zlaté jablko ve Zlíně. V modelové situaci byly vytvořeny dvě situace a postupy jejich řešení:

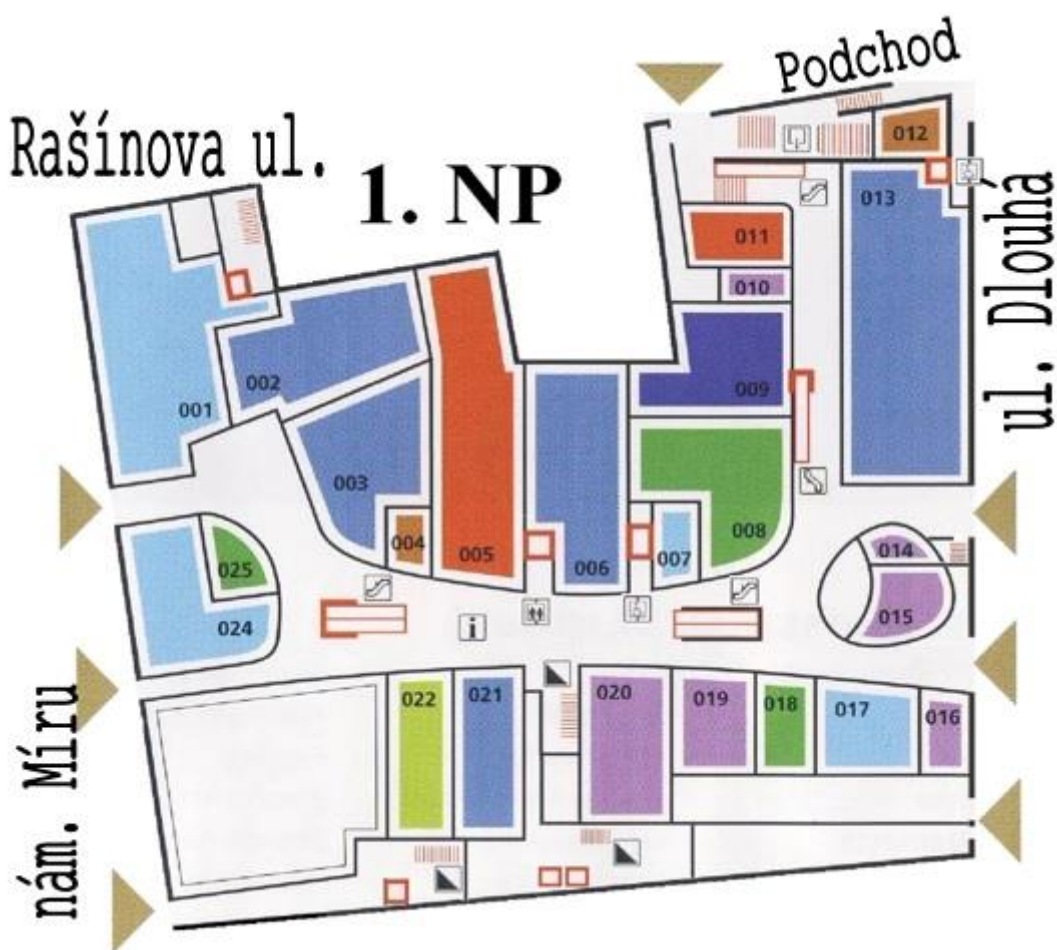
- telefonické nahlášení výbušniny,
- nalezení výbušniny.

9.1 Zlaté jablko

Jedná se o obchodní a zábavní centrum, které se nachází v centru Zlína. Je umístěno vedle náměstí Míru a mezi ulicemi Dlouhá a Rašínová. Nacházejí se zde všechny druhy obchodů, restaurací a kaváren. Dále se zde nachází lékárna, banka, kadeřnictví a multikino. Do objektu se dostaneme sedmi vchody. Tyto vchody jsou považovány taky za únikové východy při evakuaci. Objekt se skládá ze tří poschodí a suterénu. Do suterénu je „obyčejným“ lidem vstup zakázán. Mezi poschodími se dá pohybovat pomocí schodů, eskalátorů nebo výtahu. Nejnebezpečnější je první patro, později pouze přízemí, protože je zde velká koncentrace lidí. Nenachází se zde pouze lidé, kteří navštíví obchodní centrum za nějakým účelem, ale mnoho lidí přízemím pouze prochází, aby si zkrátili cestu od zastávky trolejbusu na náměstí Míru, nebo naopak.

Obr. 7: Obchodní centrum Zlaté jablko ve Zlíně [16]

Obr. 8: Plán přízemí obchodního centra se zaznačenými vchody [19]

9.1.1 Personální obsazení ostrahy

V objektu se nacházejí tři pracovníci ostrahy na pozicích operační důstojník, velitel směny a strážný. Jejich pracovní povinnosti jsou dány klientem a nejčastěji to je zajišťování a pořádání akcí, kontrola úklidu a řešení problémů se zákazníky.

9.1.1.1 Operační důstojník

Jedná se o nejvýše postaveného pracovníka z těchto tří na směně. Jeho pracovní náplní je obsluha kamerového systému (dále jen CCTV), poplachového zabezpečovacího a tísňového systému (dále jen PZTS), elektrické požární signalizace (dále jen EPS), komunikace s vedením a řízení pracovníků pod sebou

9.1.1.2 Velitel směny

Řeší vzniklé problémy, které mu nahlásí strážný. Plní příkazy od operačního důstojníka a v jeho nepřítomnosti musí umět obsluhovat CCTV, PZTS, EPS.

9.1.1.3 Strážný

Řeší problémy, které mu nahlásí zákazníci, nebo které sám odhalí. Musí být při řešení problémů k ruce veliteli směny a vykonává jeho příkazy a příkazy operačního důstojníka.

9.2 Modelová situace telefonického nahlášení výbušniny

Situace vznikla v sobotu v odpoledních hodinách, kdy se nacházelo v obchodním a zábavním centru Zlaté jablko ve Zlíně několik stovek lidí. Operačnímu důstojníkovi zazvoní telefon, který jej zvedne, a ve sluchátku uslyší: „Ve Zlatém jablku vybuchne bomba.“

9.3 Řešení vzniklé situace

9.3.1 Komunikace s volajícím

Při komunikaci s volajícím se operační důstojník musí zaměřit na zjištění následujících informací z hovoru:

- jedná se o muže nebo ženu,
- podle hlasu odhadnout věk,
- jaký má přízvuk (Čech, cizinec),
- jaké zvuky se vyskytují v pozadí (hluk, klid, specifický zvuk),
- jaký má hlas (klidný, veselý, v depresích).

Poté by měl začít klást volajícímu otázky, které by pomohly k co nejrychlejšímu vyřešení situace:

- Jak se jmenuje?
- Proč tady umístil bombu?
- Kde ji umístil?
- Kdy se má odpálit?
- Jak se má odpálit (dálkově, časovač)?

Během hovoru operační důstojník kontaktuje velitele směny a strážného a sdělí jim, co se děje, ti upustí od prováděné práce a zaměří se na vyřešení této situace. Poté kontaktuje

složky Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS), mezi které patří policie, hasiči a záchranná služba. Dále musí kontaktovat bezpečnostního manažera a vedení firmy.

9.3.2 Hledání a ověření pravosti výbušniny

Pokud volající sdělí, kde umístil výbušninu, tak na místo pošle velitele směny a strážného. Pokud místo nesdělí, musí začít důkladně prohledávat celou budovu.

Následně nastane situace, že se výbušnina najde, nebo nenajde. Pokud se výbušnina nenajde, tak se čeká na policii. Ta po prohledání objektu se psem určí, zda je útok reálný, či nikoli.

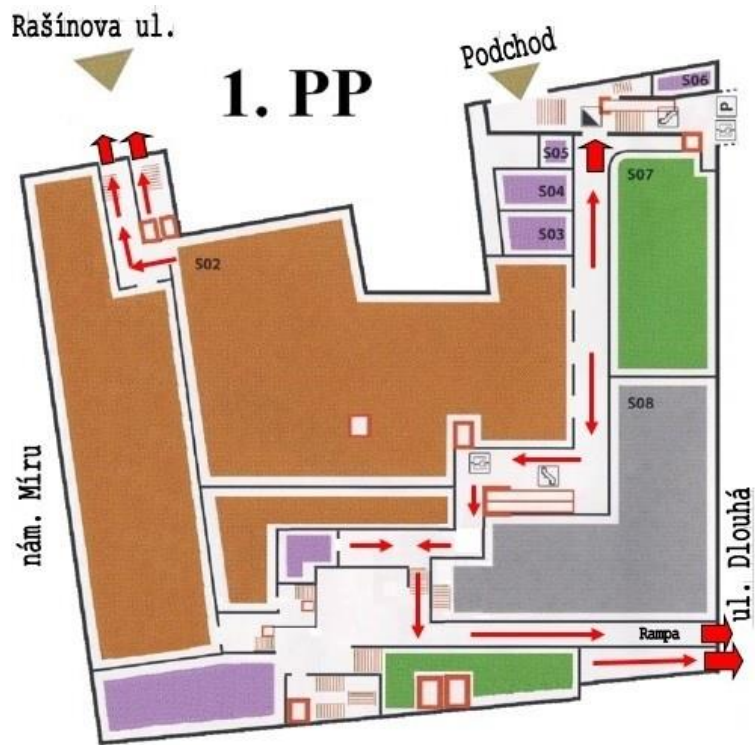
Pokud se výbušnina najde, pracovníci se pokusí zjistit, jestli se jedná o maketu nebo o ostrou výbušninu. Většinou se bomba považuje za ostrou, jenom v případech, že je zjevné z pohledu na ni, že se jedná o maketu, tak se operace ukončí a čeká se na příjezd policie, která převezme velení operace, a pyrotechniky, kteří se zaměří na zneškodnění výbušniny.

9.3.3 Evakuace

Pokud po příjezdu policie velitel zásahu usoudí, že situace je vážná, nařídí evakuaci objektu. Evakuaci provádí strážný a velitel směny, kteří musí znát postupy a únikové cesty. Následně zazní akustické hlášení, které může znít: „Žádáme všechny občany, aby ihned opustili prostory obchodního centra.“ V hlášení se nemusí udávat důvod evakuace, aby nevznikla panika. Nebo se může sdělit, že se jedná o technické potíže s elektrikou, což by mělo být hlášení pro nájemce, aby začali „vyhazovat“ zákazníky. Začne se vyklízet objekt po přesně daných evakuačních trasách. Strážný a velitel směny postupují tak, že začnou od nejvyššího poschodí a postupují směrem dolů. Evakuaci provádí takovým způsobem, že začnou naproti sobě, tak aby zákazníci „tlačili“ před sebou, a nakonec se setkali v jednom bodě a měli jistotu, že za sebou nikoho nenechali. Postup této evakuace řídí operační důstojník, který tak má kontrolu nad již evakuovanými místy a zatím neevakuovanými místy. Při evakuaci již můžou být na místě policisté, kteří přebírají kontrolu nad operací a začínají evakuovat s pomocí pracovníků ochrany. Při evakuaci pomáhá i úklidová směna, která zajišťuje odchod lidí z budovy a zároveň zabraňuje vstupu dalších lidí do budovy. Nebo se mohou dveře přepnout do režimu venkovního, což má za důsledek, že se dveře dají otevřít pouze na venkovní stranu. Po ukončení evakuace čekají pracovníci ostrahy na vyřešení situace a jsou připraveni vykonávat příkazy Policie ČR.

9.3.4 Plány evakuace

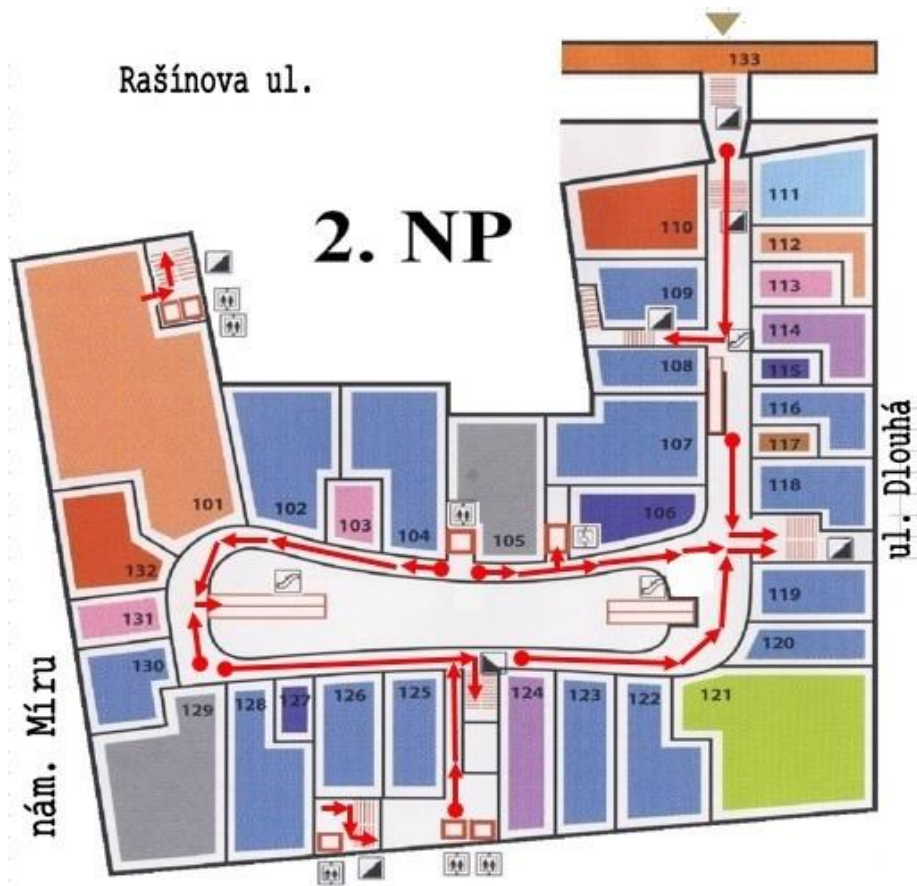
Musí existovat plány evakuace, podle kterých se celá fáze evakuace řídí. Plány musí být na viditelných místech v objektu. Musí být vypracovány pro každé poschodí zvlášť.

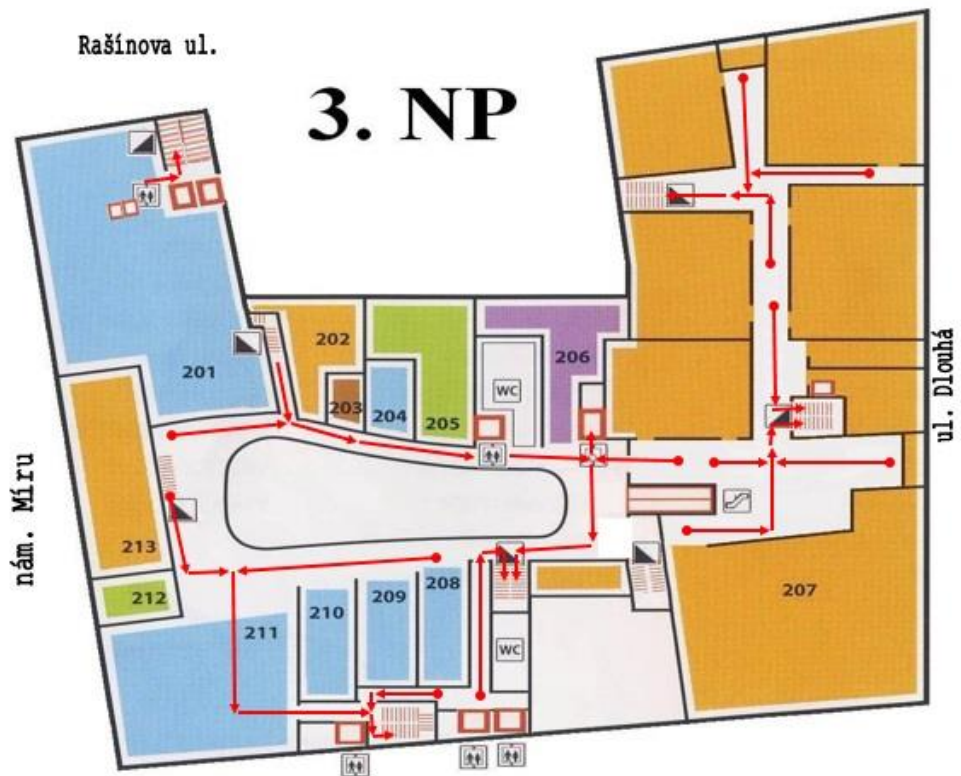
Obr. 9: Evakuační plán suterénu obchodního centra [19]

Obr. 10: Evakuační plán 1. patra obchodního centra [19]

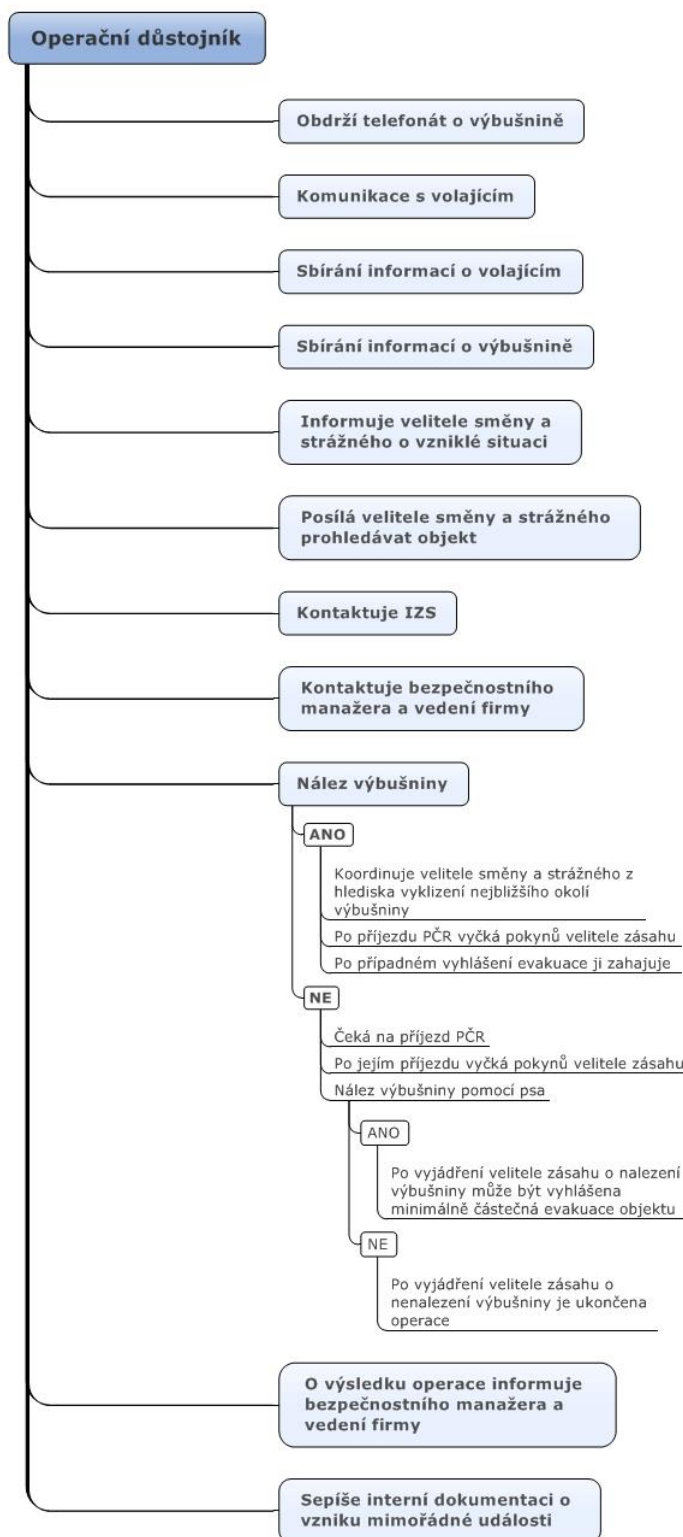

Obr. 11: Evakuační plán 2. patra obchodního centra [19]

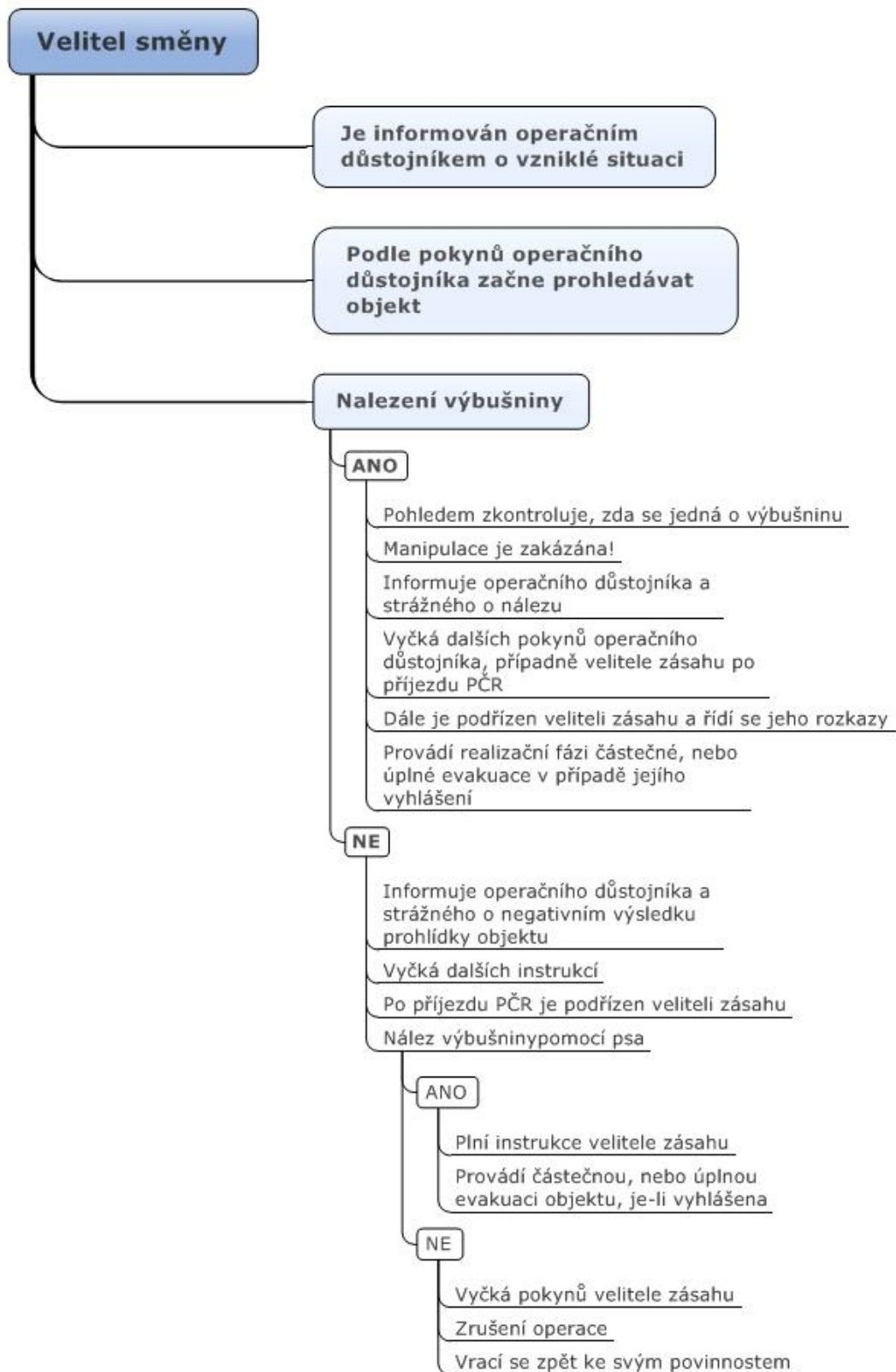

Obr. 12: Evakuační plán 3. patra obchodního centra [19]

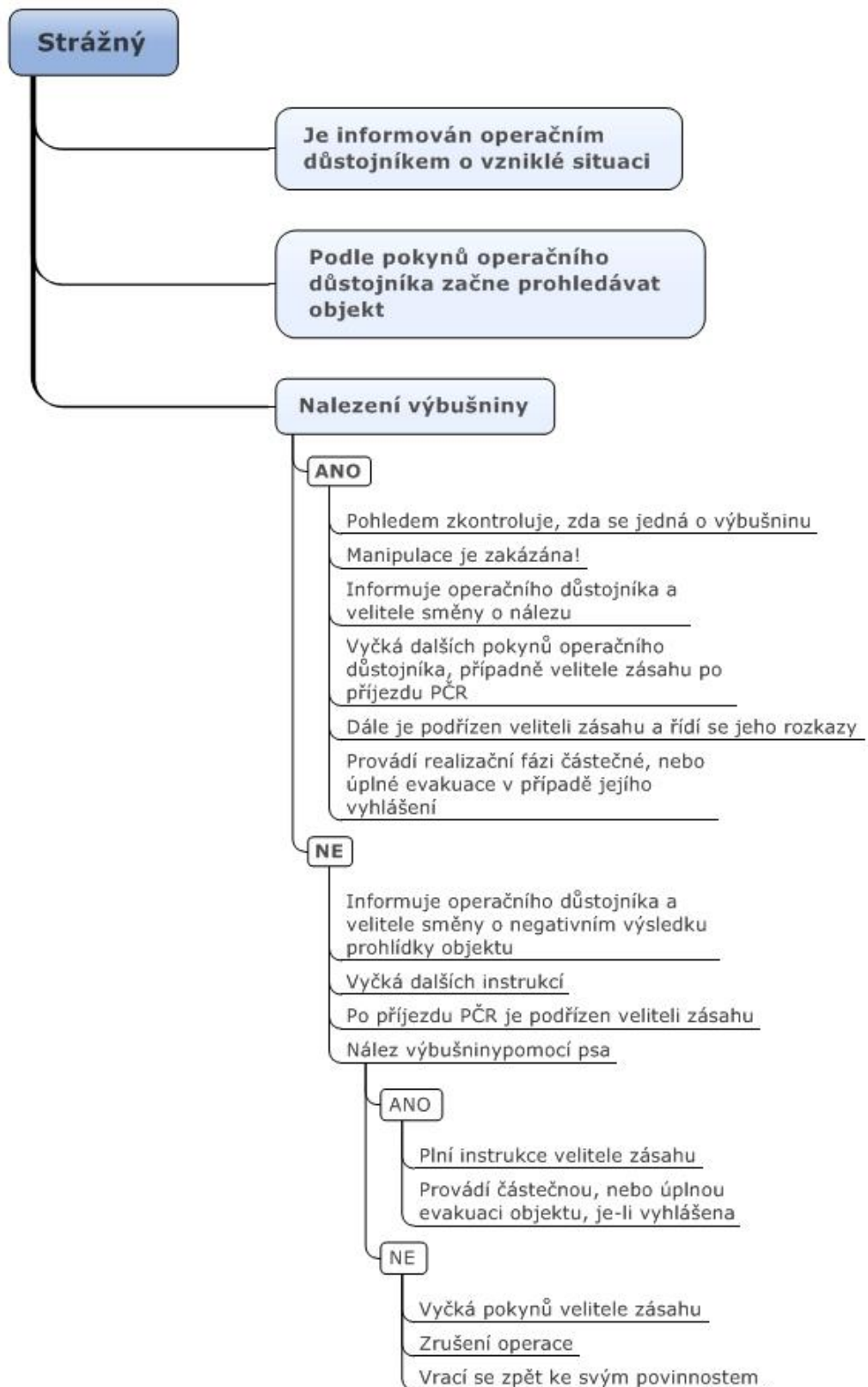
9.3.5 Shrnutí povinností při vzniklé situaci

Obr. 13: Povinnosti operačního důstojníka při vzniku situace telefonického nahlášení výbušniny

Obr. 14: Povinnosti velitele směny při vzniku situace telefonického nahlášení výbuštiny

Obr. 15: Povinnosti strážného při vzniku situace telefonického nahlášení výbušniny

9.4 Modelová situace nalezení výbušniny

Situace vznikla ve středu v dopoledních hodinách, kdy se nacházelo v obchodním a zábavním centru Zlaté jablko ve Zlíně několik stovek lidí. Strážný si na obchůzce všimnul opuštěné tašky vedle lavičky naproti multikinu ve 3. patře. Jakmile pootevřel tašku, uviděl v ní věc připomínající bombu. Byla složena z nějaké plastické hmoty, od které vedlo plno drátů do mechanismu, který byl vybaven telefonem.

Obr. 16: Místo nálezu tašky s výbušninou

9.5 Řešení vzniklé situace

9.5.1 Ohlášení výbušniny

Jakmile strážný zjistí, že se může jednat o výbušninu, musí to ohlásit operačnímu důstojníkovi. Ten si tuto informaci pro jistotu ověří, jestli to strážný myslí vážně. Poté kontaktuje složky IZS, bezpečnostního manažera a vedení firmy. Poté vyhlásí evakuaci budovy, kterou provádí velitel směny při akustickém hlášení.

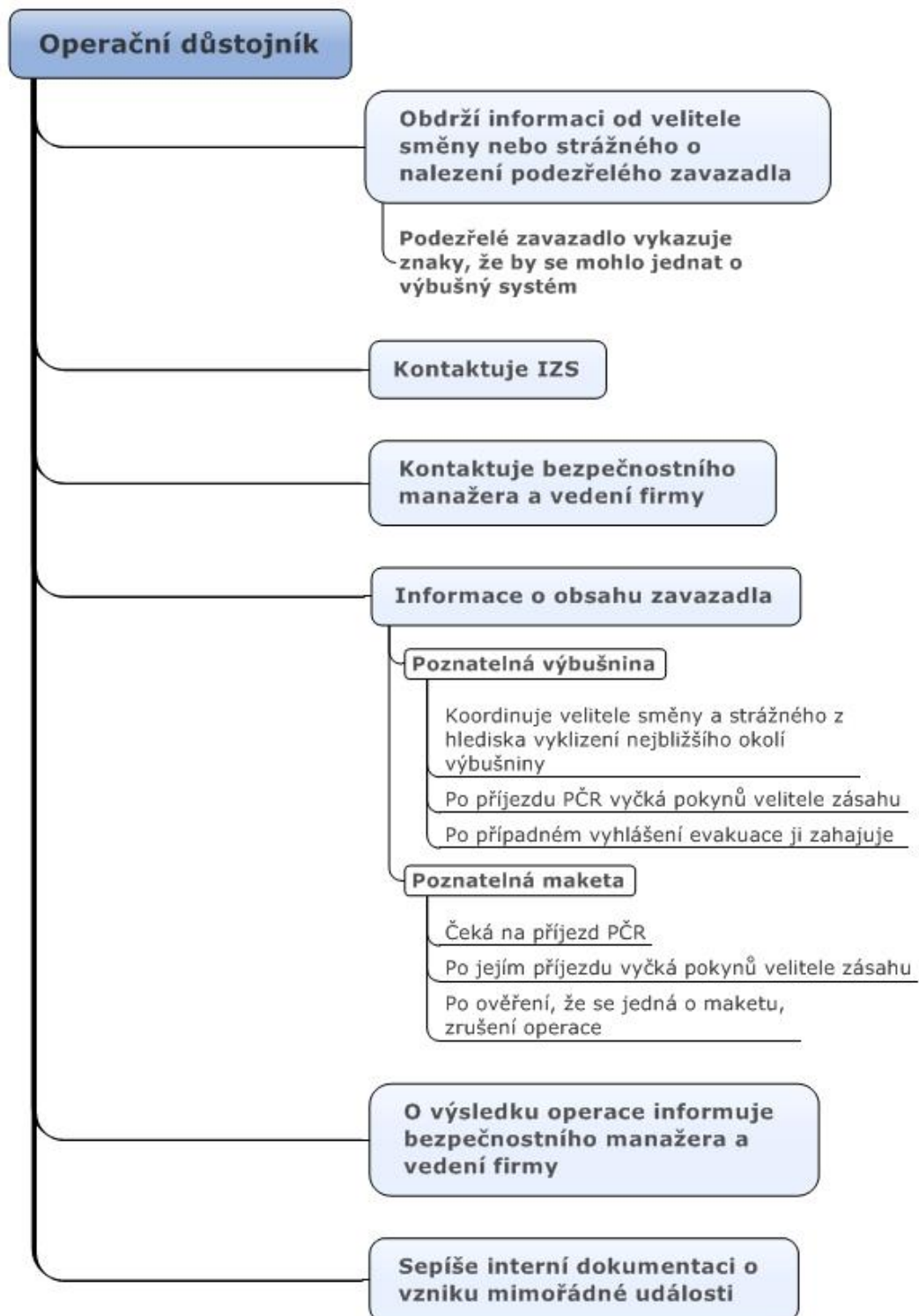
9.5.2 Zajištění koridoru

Jakákoliv manipulace s výbušninou je přísně zakázána! Proto strážný vymezení bezpečný koridor, aby se k výbušnině nikdo nemohl přiblížit, ale nesmí upoutat velkou pozornost, aby nevznikla panika. Taška s výbušninou je umístěna před multikinem, tedy ve velmi frekventované části obchodního centra, proto se strážný nemůže od místa vzdálit a čeká na příjezd policie, aby převzala velení nad operací. Kdyby se jednalo o odlehlé místo, například v koši na záchodu, tak stačí uzavřít záchod. V tomto případě by se mohl strážný vzdálit i za roh a sledovat místo z větší vzdálenosti. Při příjezdu policie se strážný zapojí do evakuace budovy.

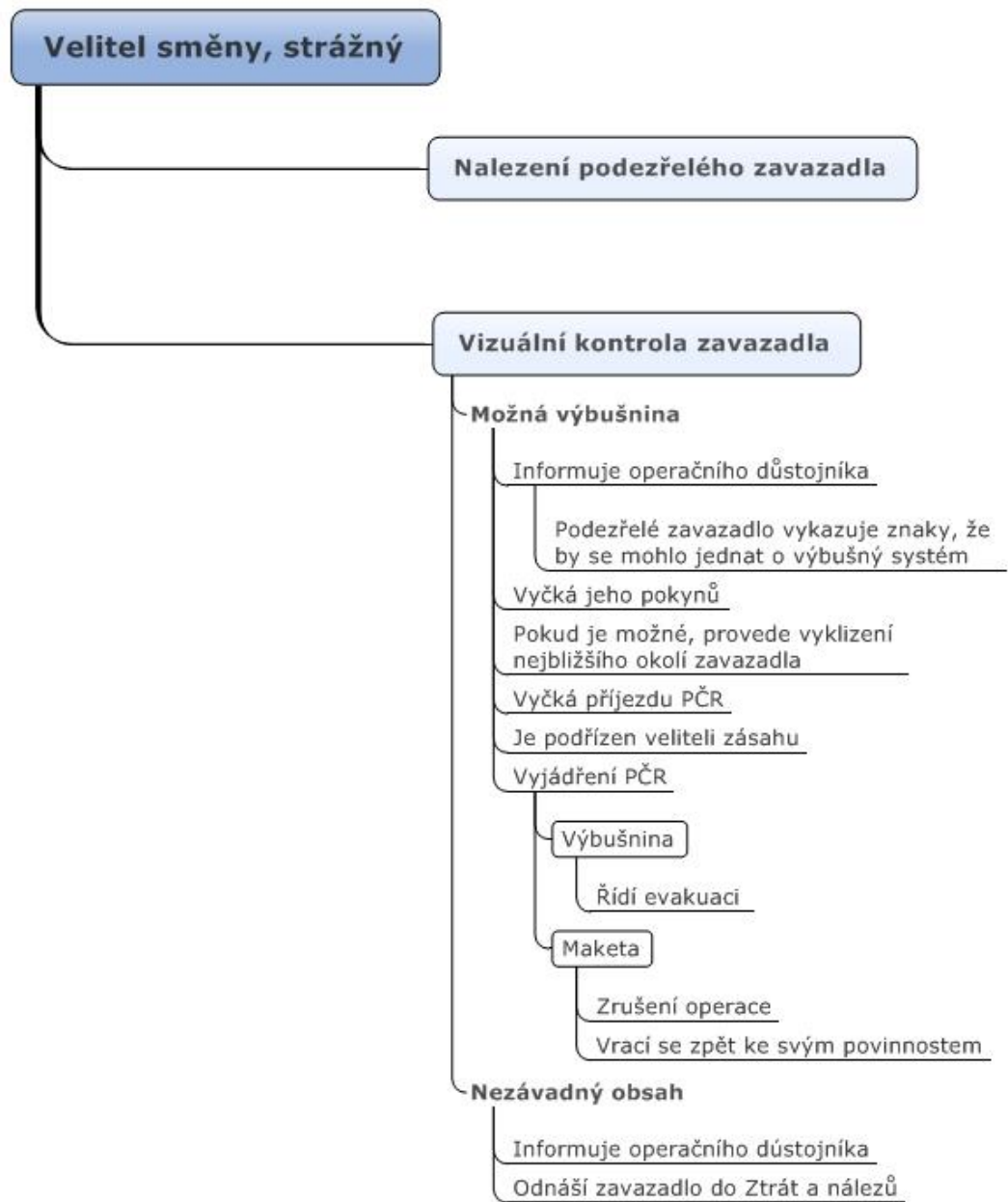
9.5.3 Evakuace

Evakuaci provádí strážný a velitel směny, kteří musí znát postupy a únikové cesty. Následně zazní akustické hlášení, které může znít: „Žádáme všechny občany, aby ihned opustili prostory obchodního centra.“ V hlášení se nemusí udávat důvod evakuace, aby nevznikla panika. (dále viz 9.3.2 Evakuace a 9.3.3 Plány evakuace)

9.5.4 Shrnutí povinností při vzniklé situaci

Obr. 17: Povinnosti operačního důstojníka při vzniku situace nalezení výbušniny

Obr. 18. Povinnosti velitele směny a strážného při vzniku situace nalezení výbušniny

10 VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ OSTRAHY OBCHODNÍHO CENTRA

Každý pracovník ostrahy musí být vybaven výstrojí a výzbrojí. Toto vybavení se liší podle pozice, na které pracuje. Když bude strážný pracovat v elektrárně, tak může být vybaven palnou zbraní, což není možné u strážného v obchodním domě. Dalším rozdílem jsou nároky, jaké jsou na něho kladeny ze strany klienta. V těchto požadavcích se někdy strážní s klientem neshodnou, jako například když klient zakáže strážnému teleskopický obušek. V takovém případě se strážný necítí bezpečně, protože nemá žádný předmět ke své obraně proti agresorovi.

10.1 Výstroj pracovníka ochranky

Výstrojí ochranky musí být společenský oděv. Většinou se používají oděvy v tmavé barvě, jako například tmavě modrá nebo černá. Může se jednat o kombinaci vesty, kravaty a košile, nebo třeba pouze tričko s vestou. Všechny oděvy musí obsahovat identifikační znaky, mezi které patří logo firmy a identifikační karta s fotkou.

Obr. 19: Společenský oděv [1]

10.2 Výzbroj pracovníka ochranky

Pracovník ochranky je vybaven obrannými (obránný sprej), údernými (teleskopický obušek, kubotan a tonfa) a poutacími (kovová pouta) prostředky. Tyto prostředky bývají doplněny o vysílačku nebo telefon, chirurgické rukavice a fotoaparát.

Obr. 20: Teleskopický obušek, obranný sprej a kubotan

Obr. 21: Chirurgické rukavice, kovová pouta a vysílačka

10.3 Obecné požadavky na pracovníka:

- Věk nad 18 let.
- Trestní bezúhonnost.
- Oprávnění k právním úkonům.
- Výborný zdravotní stav a dobrá fyzická kondice.
- Dobré psychické předpoklady – zejména odolnost proti stresu, rychlé rozhodování, schopnost samostatné reakce na vzniklou situaci, schopnost analytického myšlení.
- Důstojné chování a schopnost komunikace – každodenní komunikace s osobami pohybujícími se v objektu, ale také krizová komunikace při konfliktní situaci.

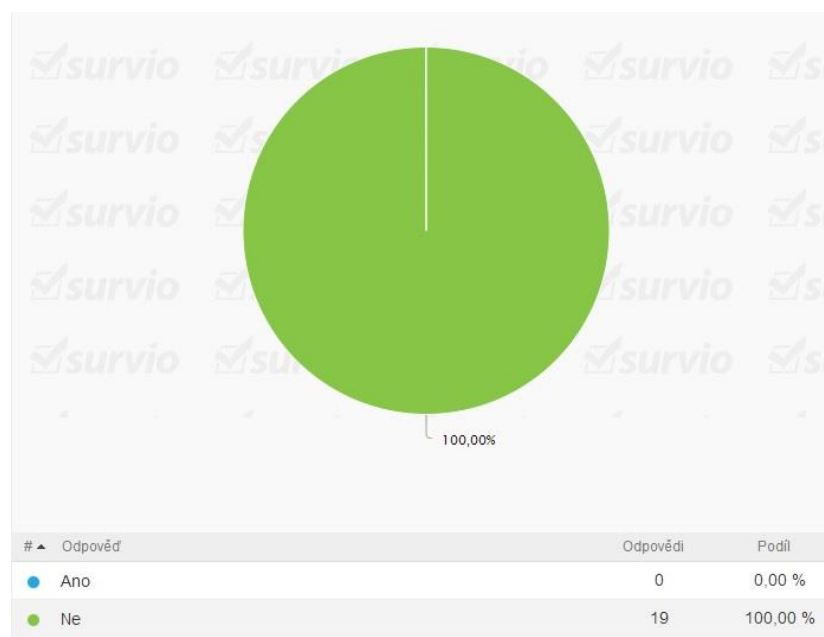
- Schopnost přesvědčování – v situacích prohlídky zavazadel nebo osobní prohlídky, když osoba s nimi nesouhlasí; schopnost přesvědčit pachatele, ať zanechá své protiprávní činnosti.
- Odborné znalosti – orientace v právní problematice, znalost profesní obrany.
- Vhodné osobnostní charakteristiky – spolehlivost, mlčenlivost, zodpovědnost, rozhodnost, opatrnost, rozvážnost atd.

11 DOTAZNÍK V OBCHODNÍCH CENTRECH

Dotazník na téma terorismus byl rozdán pracovníkům v obchodních domech na pozicích strážný, nebo operační důstojník. Obsahem dotazníku byly věci ohledně proškolení pracovníků, jejich zkušenosti s odloženými předměty, nebo přímo s terorismem. Dotazník vyplnilo 19 pracovníků.

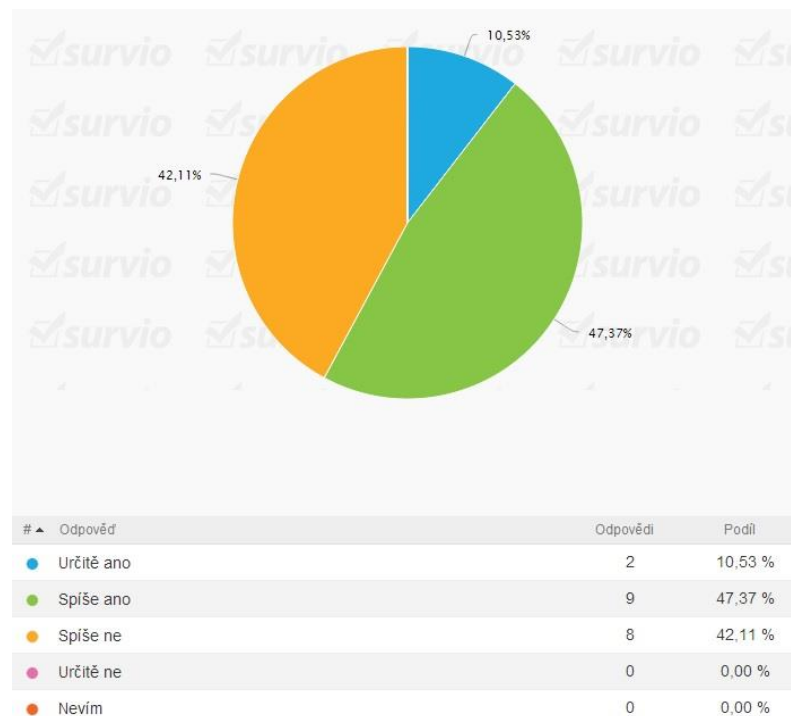
11.1 Analýza výsledku dotazníku

1) Setkali jste se někdy s terorismem?

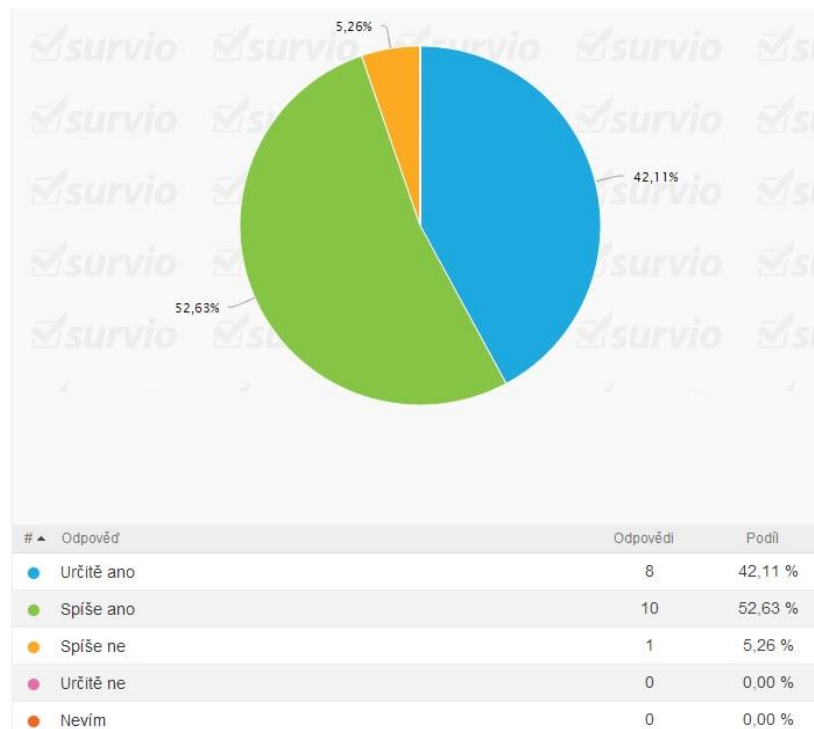
Obr. 22: Vyhodnocení 1. otázky dotazníku

2) Myslíte si, že je terorismus hrozbou pro Českou republiku?

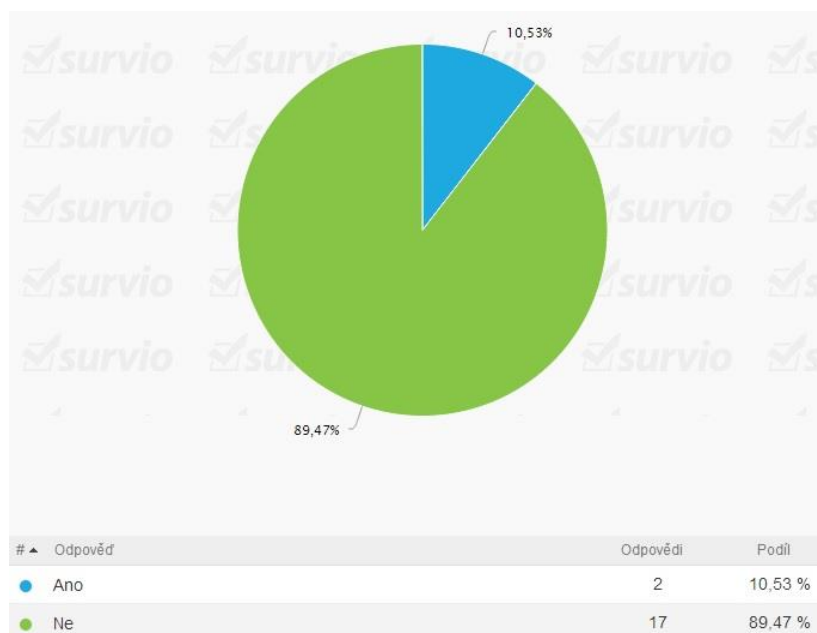
Obr. 23: Vyhodnocení 2. otázky dotazníku

3) Myslíte si, že volný pohyb mezi zeměmi Evropské unie napomáhá teroristům?

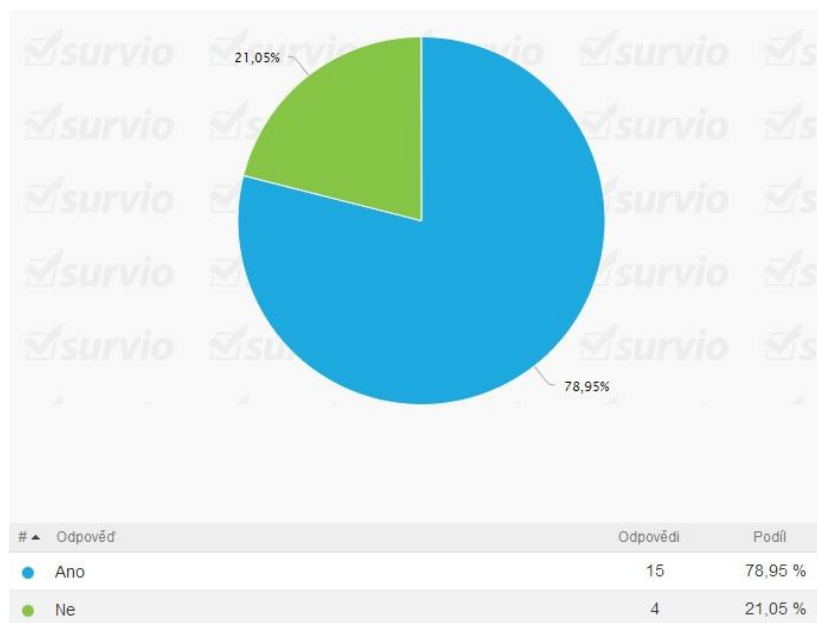
Obr. 24: Vyhodnocení 3. otázky dotazníku

4) Prošli jste školením zaměřeným na terorismus?

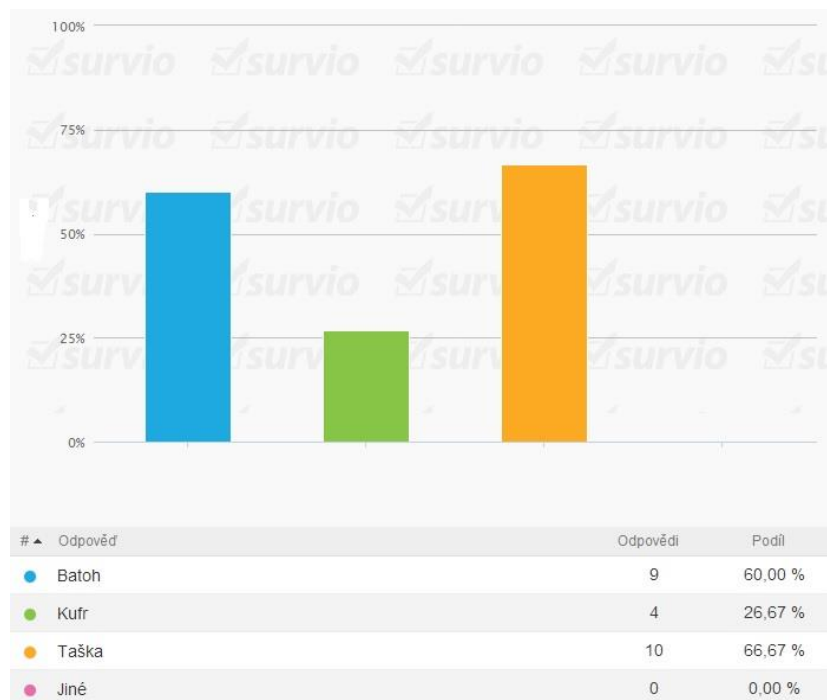
Obr. 25: Vyhodnocení 4. otázky dotazníku

5) Setkali jste se někdy s opuštěným zavazadlem?

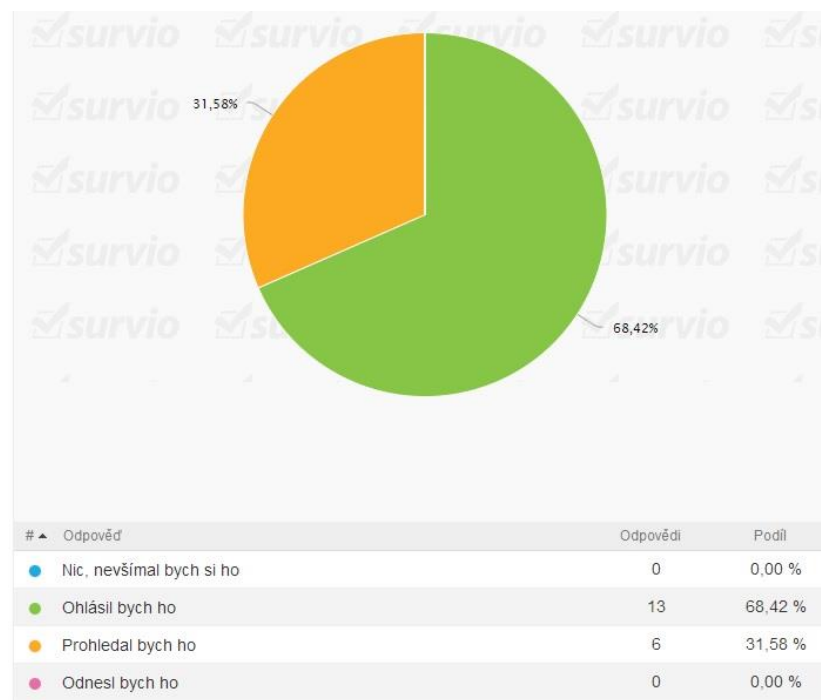
Obr. 26: Vyhodnocení 5. otázky dotazníku

6) Pokud ano, o jaké zavazadlo se jednalo?

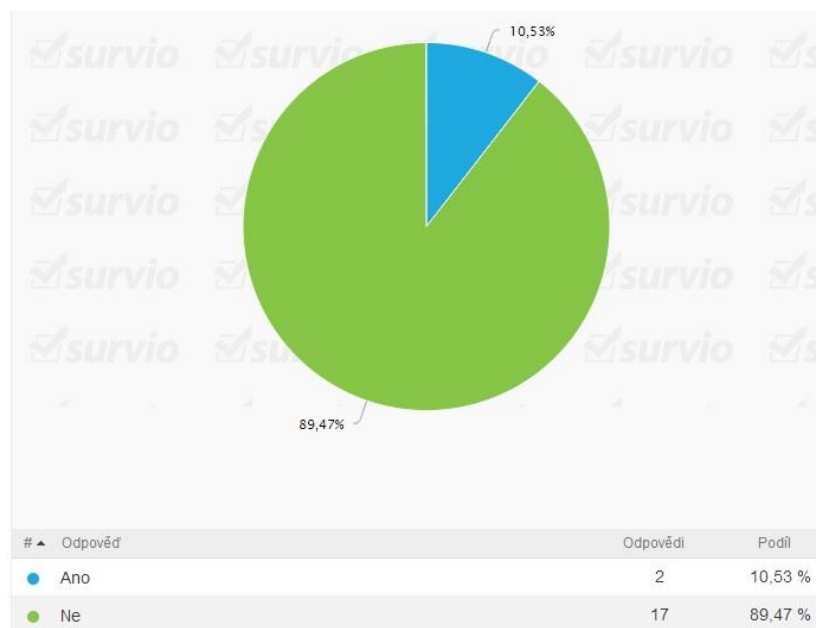
Obr. 27: Vyhodnocení 6. otázky dotazníku

7) Co by jste udělali, kdybyste takové zavazadlo našli?

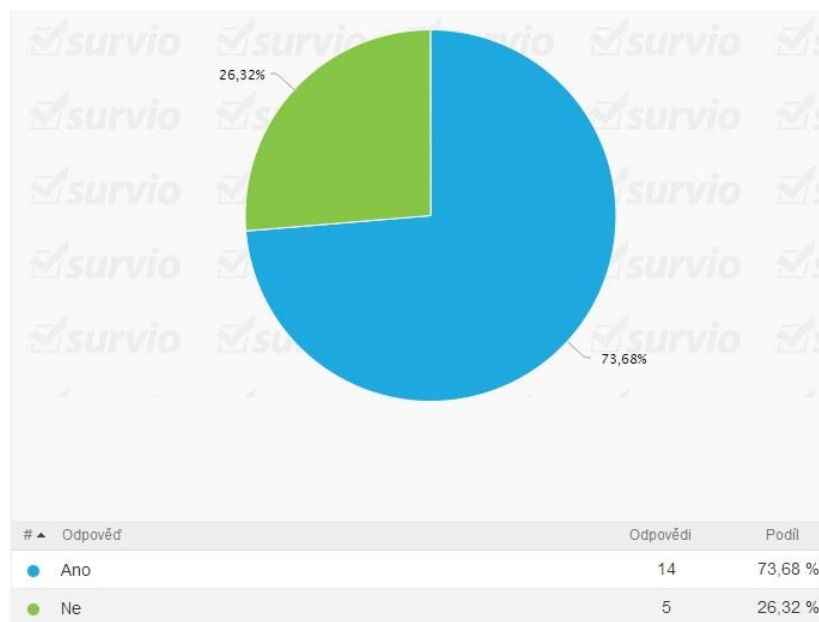
Obr. 28: Vyhodnocení 7. otázky dotazníku

8) Setkali jste se někdy s anonymním nahlášením výbušniny?

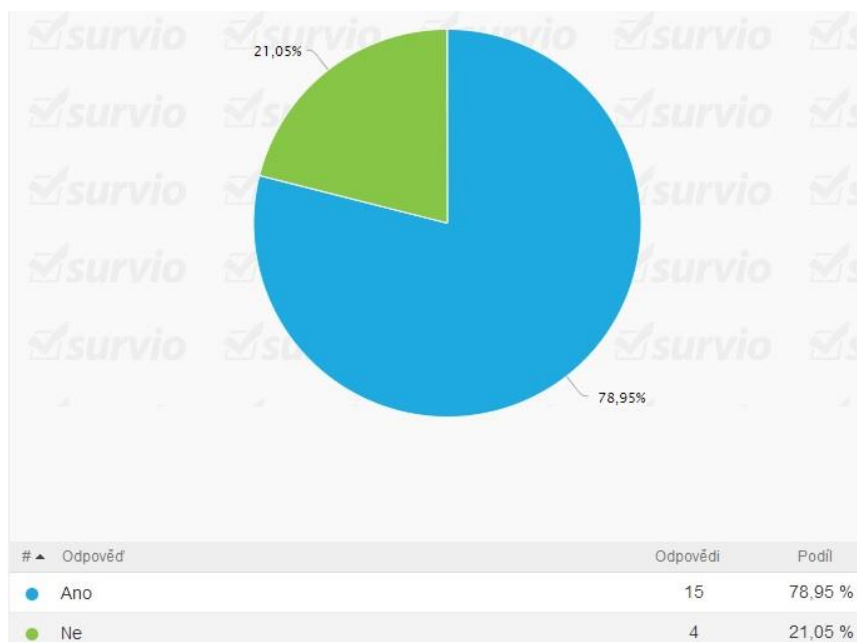
Obr. 29: Vyhodnocení 8. otázky dotazníku

9) Prošli jste školením o krizové komunikaci s útočníkem?

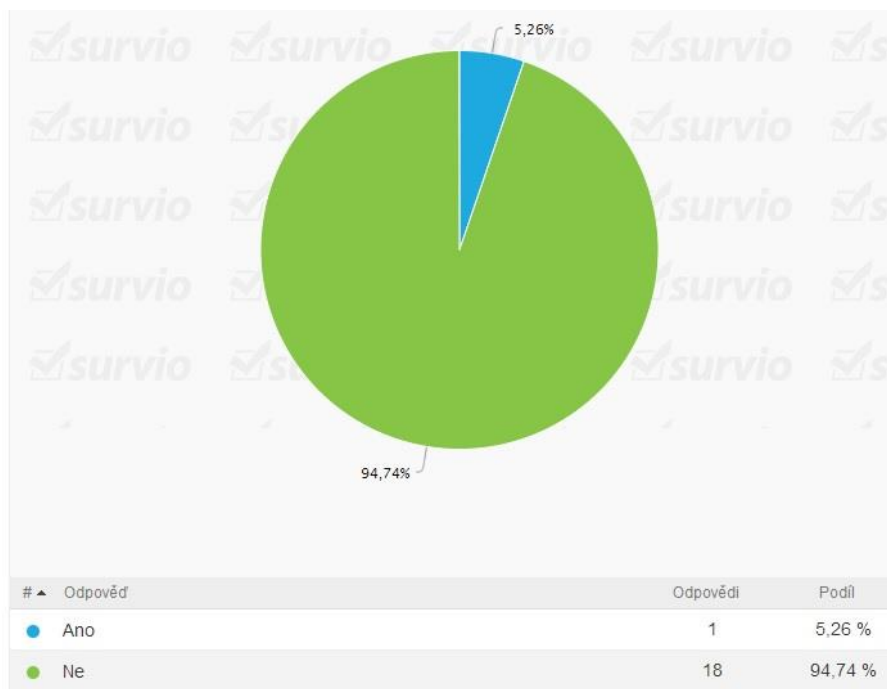
Obr. 30: Vyhodnocení 9. otázky dotazníku

10) Prošli jste školením o krizové komunikaci se zákazníky obchodního centra?

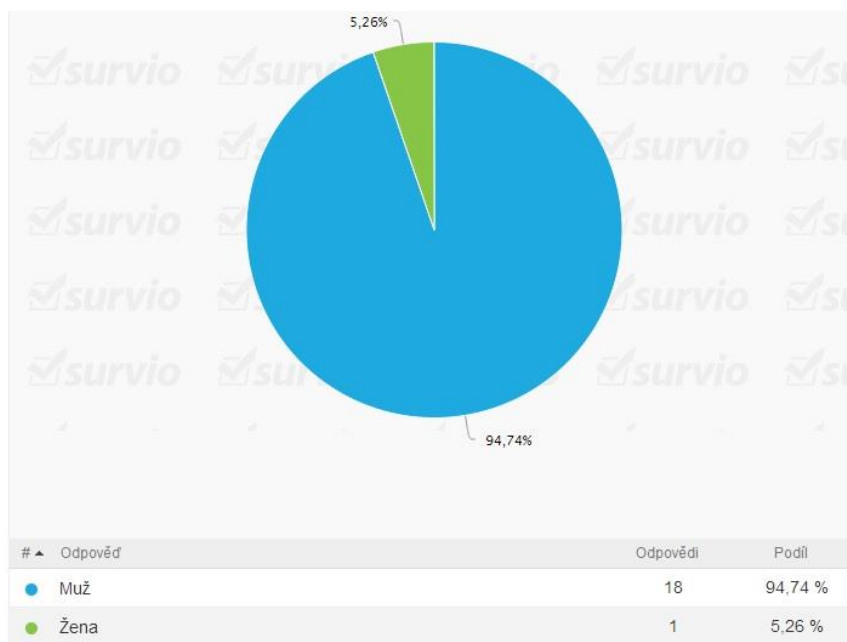
Obr. 31: Vyhodnocení 10. otázky dotazníku

11) Sdělili byste při evakuaci osob z obchodního centra pravý důvod jejich evakuace, aby nevznikala panika?

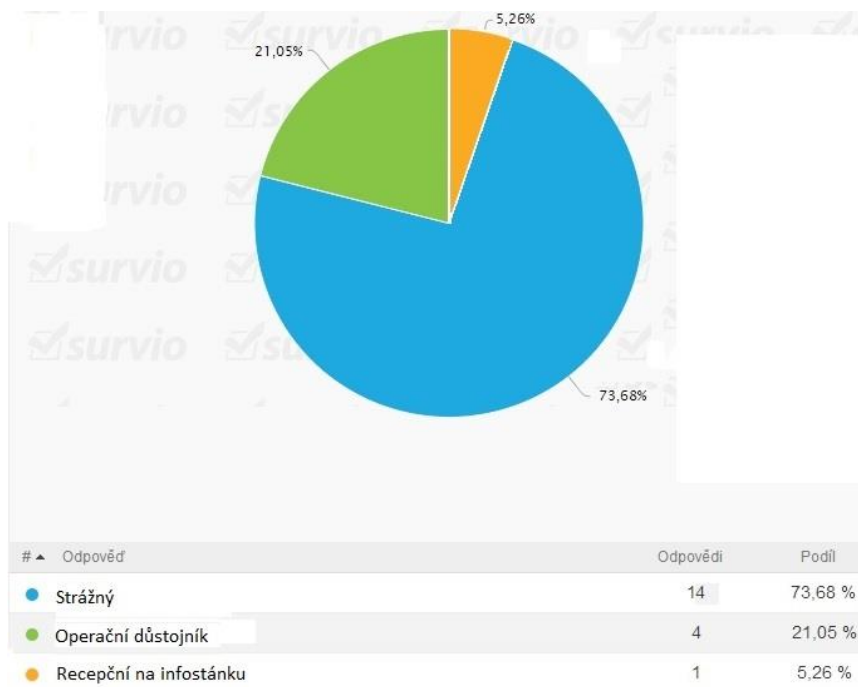
Obr. 32: Vyhodnocení 11. otázky dotazníku

12) Jste?

Obr. 33: Vyhodnocení 12. otázky dotazníku

13) Na jaké pracovní pozici pracujete?

Obr. 34: Vyhodnocení 13. otázky dotazníku

11.2 Zhodnocení dotazníku

Z provedeného dotazníku vyplývá, že žádný z dotázaných pracovníků se zatím nikdy nesešel se žádným druhem terorismu. Větší polovina dotázaných si myslí, že terorismus je hrozbou pro Českou republiku a skoro všichni si myslí, že volný pohyb mezi zeměmi Evropské unie napomáhá terorismu. Kromě dvou osob, nikdo neprošel školením na terorismus, což není překvapivé, protože nikdo zatím neočekává teroristické útoky na území Zlínského kraje. Téměř 80% dotázaných už přišlo do kontaktu s opuštěným zavazadlem, kterým nejčastěji byla taška nebo batoh. Všichni se shodli, že jako první věc, kterou musí udělat při podezření, že se může jednat o nebezpečné zavazadlo, je ohlásit nebo prohledat toto zavazadlo. V praxi se s anonymním nahlášením setkaly pouze 2 osoby. Okolo 75% dotázaných prošlo školením o krizové komunikaci s útočníkem a zákazníky obchodního centra. Pouze jedna osoba by sdělila pravý důvod evakuace osob z obchodního centra, což je chyba, protože by určitě nastala panika, nebo by mohlo dojít k neočekávatelné situaci ze strany evakované osoby, například zhroucení nebo jiné zdravotní potíže. Práci strážného a operačního důstojníka vykonávají převážně muži. Dotazník vyplňovali z větší části strážní v obchodních centrech, pár operačních důstojníků a jedna paní z recepce infostánku, které jsem dotazník nabídl, abych si ověřil, jak na tom jsou se znalostmi ostatní pracovníci obchodního centra.

ZÁVĚR

Terorismus představuje nebezpečí pro všechny lidi na světě. Je nevyzpytatelný a neočekávatelný pro kohokoliv. Může se vyskytnout kdekoliv a kdykoliv na světě. Záleží pouze na teroristické skupině, kde svůj teroristický útok uskuteční. A nebo na sebevražedném teroristovi kdy se odpálí. Záleží pouze na tom, jestli se dá terorismu předcházet. Osobně si myslím, že se mu dá částečně předejít. K tomu dopomáhá dodržování předpisů a důkladnost kontrol při vstupu.

V této práci je vysvětlen pojem terorismu, jakožto forma používání násilí, nebo hrozby násilím především na osobám, které s cíli terorismu nemusí mít nic společného. Snaží se v nich vyvolat strach, jehož prostřednictvím dosahuje svých politických, náboženských nebo ideologických cíle. Z čehož vyplývá, že terorismus může ohrozit i „obyčejné“ lidi, kteří se vůbec na příčinách vzniku terorismu nepodílejí.

Je málo pravděpodobné, že bude spáchán nějaký teroristický čin na území České republiky. Protože Česká republika nepatří mezi hlavní propagátory boje proti Východním státům, které podporují terorismus. Hlavním představitelem boje proti terorismu je USA a z toho vyplývá že bude hlavním terčem teroristických útoků. Mezi nejznámější teroristické útoky na území USA patří letecký útok z 11. září 2001 na Světové obchodní centrum v New Yorku. Při tomto útoků bylo zabito necelé 3 tisíce nevinných lidí.

Přínos teoretické části vidím v osvojení pojmů spojených s terorismem, příčin vzniku terorismu. Seznámení s metodami terorismu dnešní doby. Vědět, jaké jsou nejpravděpodobnější místa výskytu teroristických útoků v České republice a brát je v úvahu.

V praktické části práce jsou vypracovány modelové situace, se kterými se mohou pracovníci průmyslu komerční bezpečnosti v obchodním domě setkat. Jedná se o telefonické nahlášení výbušniny a nalezení výbušniny v prostorách obchodního domu. Řešení těchto situací může být považováno za příručku k řešení těchto situací v obchodních centrech. Zjistil jsem, že menší obchodní domy mají vypracovány postupné řešení takovýchto situací. Zjistil jsem také z provedeného dotazníku, že většina pracovníků, z řad ostrahy obchodních center, neprošla školením na terorismus. Jak jsem již několikrát zmiňoval, může to být zapříčiněno tím, že Česká republika nepatří mezi pravděpodobné cíle teroristických skupin, proto bych viděl v budoucnu tuto bakalářskou práci jako výchozí bod pro vytvoření práce na vyškolení pracovníků na rozpoznávání teroristů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Argus-bs. *Ostraha objektů* [online]. 2013 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.argus-bs.cz/ostraha-objektu>
- [2] Bezpečnostní zpravodaj. *Přeprava hotovostí a cenin* [online]. 2013 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostni-zpravodaj.cz/preprava-hotovosti-a-cenin/preprava-hotovosti-a-cenin/>
- [3] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Vyd. 1. Praha: Police History, 1999., ISBN 80902670412
- [4] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I.* Vyd. 1. Praha: Police History, 1999, v. <2 >. ISBN 80902670412
- [5] BRZOBOHATÝ, Marian. Přednášky o terorismu. Policejní akademie ČR. Dostupné z: <http://www.ulozto.cz/xBEDitT/terorismu-rar>
- [6] FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK. HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU. In: *Obrana a strategie* [online]. 2006 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2006/1-2006/historicky-vyvoj-terorismu.html#.U5VEfPI_u6M
- [7] Indicine. *Bodyguard* [online]. 2011 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.indicine.com/movies/bollywood/bodyguard-pic-salman-khan-and-kareena-kapoor/>
- [8] ISVG. *Institute for the Study of Violent Groups* [online]. 2011 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: [http://vkb.isvg.org/Wiki/Groups/Basque_Fatherland_and_Liberty_\(ETA\)](http://vkb.isvg.org/Wiki/Groups/Basque_Fatherland_and_Liberty_(ETA))
- [9] Kolektiv autorů. *Světový terorismus*. Praha : Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.
- [10] LAPKOVÁ, Dora a Zdeněk MALÁNÍK. Rozdělení zbraní a osobních prostředků. LUKÁŠ, Luděk et al. *Bezpečnostní technologie, systémy a management II*. 1. vyd. Zlín: VeRBuM, 2012. ISBN 978-808-7500-194
- [11] MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 p. ISBN 978-809-0333-383.
- [12] MARUŠINCOVÁ, Lenka. *Terorismus – problém minulosti i současnosti*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masaryková Univerzita.

- [13] NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Učebnice sebeobrany pro každého. Praha: FUTURA, a.s.,1992. ISBN 80-85523-01-09
- [14] NOSKOVIČOVÁ, Martina. *Možnosti teroristických útoků s použitím CBRN*. Pardubice, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.
- [15] Profí čištění koberců. *Ostraha majetku a osob* [online]. 2009 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z:<http://www.proficistenikobercu.cz/hlidani-objektu.php>
- [16] Výletník. *Trasy, mapy, ubytování* [online]. 2008 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/hrady-a-zamky/praha/praha-1-centrum-stare-mesto-josefov-mala/1105-prazsky-hrad/>
- [17] Zlaté jablko. *Základní údaje* [online]. 2014 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.zlatejablko.cz/o-centru/7/zakladni-udaje>
- [18] ŽALMÁNKOVÁ, Petra. Hodnocení intenzity útoku. Zlín, 2012. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Zdeněk Maláník.
- [19] VALERIÁN, Eduard. Plány evakuace obchodního centra Zlaté jablko ve Zlíně. Zlín, 2009.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Obr.	obrázek
Např.	například
Sv.	Světová válka
ETA	Euskadi Ta Askatasuna
ČR	Česká republika
USA	Spojené státy americké
NATO	North Atlantic Treaty Organization
CCTV	kamerový systém
PZTS	poplachový, zabezpečovací a tísňový systém
EPS	elektrická požární signalizace
IZS	integrovaný záchranný systém

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: <i>Struktura teroristické skupiny</i>	21
Obr. 2: <i>Symbol ETA</i> [8].....	23
Obr. 3: <i>Pražský hrad</i> [15]	34
Obr. 4: <i>Fyzická ostraha objektu a zařízení</i> [14]	35
Obr. 5: <i>Přeprava peněz a cenností</i> [2].....	36
Obr. 6: <i>Bodyguarding</i> [7].....	36
Obr. 7: <i>Obchodní centrum Zlaté jablko ve Zlíně</i> [16].....	38
Obr. 8: <i>Plán přízemí obchodního centra se zaznačenými vchody</i> [19].....	39
Obr. 9: <i>Evakuační plán suterénu obchodního centra</i> [19].....	42
Obr. 10: <i>Evakuační plán 1. patra obchodního centra</i> [19].....	42
Obr. 11: <i>Evakuační plán 2. patra obchodního centra</i> [19].....	43
Obr. 12: <i>Evakuační plán 3. patra obchodního centra</i> [19].....	43
Obr. 13: <i>Povinnosti operačního důstojníka při vzniku situace telefonického nahlášení výbušniny</i>	44
Obr. 14: <i>Povinnosti velitele směny při vzniku situace telefonického nahlášení výbušniny</i>	45
Obr. 15: <i>Povinnosti strážného při vzniku situace telefonického nahlášení výbušniny</i>	46
Obr. 16: <i>Místo nálezu tašky s výbušninou</i>	47
Obr. 17: <i>Povinnosti operačního důstojníka při vzniku situace nalezení výbušniny</i>	49
Obr. 18. <i>Povinnosti velitele směny a strážného při vzniku situace nalezení výbušniny</i>	50
Obr. 19: <i>Společenský oděv</i> [1]	51
Obr. 20: <i>Teleskopický obušek, obranný sprej a kubotan</i>	52
Obr. 21: <i>Chirurgické rukavice, kovová pouta a vysílačka</i>	52
Obr. 22: <i>Vyhodnocení 1. otázky dotazníku</i>	54
Obr. 23: <i>Vyhodnocení 2. otázky dotazníku</i>	55
Obr. 24: <i>Vyhodnocení 3. otázky dotazníku</i>	55
Obr. 25: <i>Vyhodnocení 4. otázky dotazníku</i>	56
Obr. 26: <i>Vyhodnocení 5. otázky dotazníku</i>	56
Obr. 27: <i>Vyhodnocení 6. otázky dotazníku</i>	57
Obr. 28: <i>Vyhodnocení 7. otázky dotazníku</i>	57

Obr. 29: <i>Vyhodnocení 8. otázky dotazníku</i>	58
Obr. 30: <i>Vyhodnocení 9. otázky dotazníku</i>	58
Obr. 31: <i>Vyhodnocení 10. otázky dotazníku</i>	59
Obr. 32: <i>Vyhodnocení 11. otázky dotazníku</i>	59
Obr. 33: <i>Vyhodnocení 12. otázky dotazníku</i>	60
Obr. 34: <i>Vyhodnocení 13. otázky dotazníku</i>	60